KEMALETTİN TUĞCU

Deniz Kızı

DAMLA YAYINEVİ

Hürriyet

Kemalettin Tuğcu

(1902 - 1996)

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu, 1902 yılında İstanbul'da doğdu.

Ayaklarındaki rahatsızlık yüzünden, hayatının ilk 25 yılını Çengelköy'de, dedesinden kalma bir köşkte geçirdi. Çocukluk çağlarından başlayarak şiir ve roman yazdı. Hiç okula gitmedi, hiçbir öğretmenden ders almadı. Kendi kendisini yetiştirerek tercüme yapacak kadar Fransızca öğrendi.

Yazı yazma onun için bir avuntu ve tutku oldu. Kendisi bunu şöyle anlatır:

"Ben yazdığım kadar yaşarım. Bana tesir eden bir küçük olayla içimden geldiği gibi yazmaya başlarım. Heyecanım süresince yazarım. Edebî, ilmî, politik bir iddiam yoktur."

Tuğcu, ilk yazılarını Yavrutürk Çocuk Dergisi'nde yayımlamaya başladı. 1936 yılından sonra hemen hemen İstanbul'da çıkan bütün çocuk dergilerinde şiir ve hikâyeleri yayınlanmıştır. Çocuk romanları yazmış, bu arada bazı romanları filme alınmıştır.

Romanlarında trajik unsurlar ön plandadır. Tuğcu'nun; tercüme romanları, on iki adet aile romanı, üç yüz kadar çocuk romanı ile gazete ve dergilerde çıkmış iki yüzden fazla seçme hikâyeleri vardır.

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN
TUĞCU

DENİZ KIZI

DAMLA
YAYINEVİ

DENİZ KIZI

Emekliler köyü derlerdi. Boğaziçi'nin bu tenha köyüne. Vapurların çoğu uğramazdı oraya. Birkaç memur, şehirde işi olanlar, ya sandalla karşıya geçer, ya da komşu iskeleye kadar yürürlerdi.

Köy, balıkçılıkla geçiniyordu ama arkaya doğru da bağlık bahçelikti. Sebze ve meyvelerin çoğu yetişir, sabahın erken saatinde, köyün pazar kayığı küfeleri yüklenerek sebze haline götürürdü.

Esnaf, köyde kimin ne alacağını bildiği için, o kadar birşey alıkoyar, üst tarafını yollardı uzak pazarlara. Kasap eti, et alanlara göre hesap eder, çoğu zaman satışını yaptıktan sonra dükkânını kapar, komşu dükkânda konuşmaya, ya da köy kahvesinde tavla oyununa dalar.

Eski ve çoğu harap olan yalılar yok değildir. Geçmiş zamanlardan kalmış olan bu aile ocakları, biribirine yaslanıp uyur gibi kalmışlardır. Hemen hepsinin altlarında kayıkhaneleri vardır. Buraya yalı sahiplerinin sandalları değil, köy balıkçılarının kayıkları çekilir.

Yaz aylarında, şehirden uzakta başını dinlemek isteyenlerin pek azı bu köye gelir. Gelenlerin de köyde ya ahbapları, ya akrabaları vardır. Biraz yoksul ama sakin bir yaz geçirirler.

Büyük yalılar, muhakkak tanınmış bir kimsenin aile ocağıdır. Onları hep eski isimleriyle anarlar. Mutasarrıfın, Mehmet Paşa'nın, Molla Bey'in, Habip Efendi'nin, Mısırlıların yalısı gibi.

Bunların içinde bir de Arif Bey'in yalısı vardı ki, bir gece ateş balığı tutmaya çıkan balıkçıların kayıklarından sıçramış olduğu zannedilen bir kıvılcımla koca yalı çıra gibi yanmış, içinde yaşayan, Arif Reis'in eşi Dürdane Hanım, kızı Bilge'yi kaptığı gibi arka kapıdan kendisini sokağa atmış, evden bir kat çamaşır bile kurtulmamıştı.

Arif Reis, kızı Bilge daha dört yaşındayken bir gün balığa çıkmış, beraber çıktığı arkadaşlarını başka kayıklar denizden toplayıp getirmişlerdi. Arif Reis koca balık kayığı ile Karadeniz Boğazı'nda kaynayıp gitmişti.

Bu olay köyde büyük bir acı olmuştu. Yalının kayıkhanesindeki iki kayığı alıp balığa çıkan balıkçılar Dürdane Hanım'la, kayık kirası olarak ya birkaç kilo balık veya satılan balığın parasını verirlerdi. Kadıncağız, biraz da koca yalıda bulunan bazı eski eşyayı satmak ve komşulara dikiş dikmekle geçiniyordu.

İsin en hazin tarafı, köyün diğer çocuklarına katılarak komşu köydeki ilkokula giden Bilge'nin babasından ümit kesmemesi ve onu daima beklemesiydi. Kızcağız, rıhtımda, elleri çenesinde oturur, dalgalara ve uzaklara bakar, babasının akıntıya kaptırdığı kayığı ile geleceğini sanırdı. Ama gelmiyordu babası. Bilge onu çok severdi. Köyde hatırlı bir kimse olan babası onu iki buçuk yaşındayken başlayıp denize alıştırmıştı. Küçücük kızla beraber yüzerdi. Çocuğu kucağına alır, onunla birlikte denize atlar, sonra çocuğu kendi hâline bırakır, sulara iyice alışmasını sağlardı.

Kızcağız denize çok alışıktı. Dalgalar onun salıncağı, sakin sular onun yatağı gibiydi. Büyük endişeler duyan annesi Dürdane Hanım kızının bu deniz tutkusuna alıştı. Köyün çocukları, gençleri rıhtımların önünde türlü deniz eğlenceleri yaparlarken aralarında Bilge de bulunurdu.

Bilge'nin ilkokulu bitirdiği sırada yalı yandı. Anasının kucağında kendisini arka yolda bulan Bilge, şaşkına döndü. Bu korkunç yangın felaketinden kurtulan, ana ile kızı evi komşulara gezmeleri için verdikleri ince sandal olmuştu. Bu sandal pek hafif, pek narin yapılıydı. Baş tarafının iki yanına "DENİZ KIZI" yazısını Arif Reis yazmıştı. Akşama kadar işi gücü balıkçılık olduğu halde,hemen her akşam bu narin sandalı da denize sürer, küçücük kızı ile birlikte rıhtımların önü sıra bir iki boy gider gelirdi.

Bilge ancak on bir yaşındaydı. Sandalı gezmeleri için verdikleri Doktor Kenan Beyler, yangının kendilerine gelmiyeceğini anladıktan sonra, ana ile kızı teselli için yalıya almışlardı.

Bu doktor Kenan Bey, Molla Bey'in yalısının mirasçılarındandı. Adamcağız emekli olmuştu. Öteki mirasçıların hisselerini satın alıp, artık hekimlik yapmamak şartı ile bu tenha köye kaçmıştı.

Altmış yaşlarında vardı o tarihte. Otuz beş yıl, geceli gündüzlü hastaya bakmış, insanların ıstıraplarını, ağrılarını dindirmeye çalışmıştı. Anlattığına göre, evlendiği gece, karısı Saime Hanım'ı telli duvağı ile gelin odasında bırakıp hastaya gitmiş, ancak ortalık ağarırken, güveylik elbisesiyle dönmüştü.

Hayatı boyunca karısının koynundan, yemek sofrasının başından, yaz, kış, yağmurda, çamurda, ya da gözgözü görmeyen tipide kaldırıp hastaya götürülmüş olan Kenan Bey, yine de sabahları erkenden, hastahanede bulunmak zorundaydı. Hekimlik, hastalık, sağlık, açlık, tokluk, yorgunluk tanımayan bir meslekti. Çağırıldığı hastaya gitmek zorundaydı bir hekim. Bazen, gece hastadan dönerken yolda yolunu kesen veya evinin kapısında bekleyenler, onu yeni bir hastaya götürürlerdi.

Kendisi de usanmıştı bu hayattan, karısı Saime Hanım da. Köydeki yalıyı alıp taşındıkları zaman, hekimlikten kimseye söz etmemeye karar vermişlerdi. Öyle de yaptılar. Köydekiler onu emekli bir memur olarak bildiler. Merhum Molla Bey'in varislerinden olduğu için pek de yadırgamadılar.

Kenan Bey'in bir emekli maaşı, biraz da meslek hayatının boyunca biriktirmeye çalıştığı parası vardı. Köyde her şey yoktu, ama ucuzluktu. Sebzeyi, haftada iki gün eti, meyveyi bulabiliyorlardı. Kenan Bey filesini eline alır, köyün sözüm ona çarşısına gider, kasabın kendisi için sakladığı eti, sebzeciden sebzeyi, bakkaldan da ekmeği alır, böylece bir sabah gezintisi yaptıktan sonra evine dönerdi.

Köyde gazete okuyan pek azdı. Yalının penceresinden köyün bir kayığının geçtiğini görünce:

— Bana bir gazete alıver, zahmet olmazsa!

Denildi mi, komşu köye giden kayıkçı:

— Tamam Beybaba, tamam, derdi.

Kenan Bey, ana kızı yalıya aldılar. Babasını bekleyen kızcağız daima suskun ve mahzundu. Dürdane Hanım'a gelince, ağaca çıksa papucu yerde kalmazdı. Çok çalışkandı, bilgiliydi. Öteden beri komşular ona bazı müşkillerini danışırlardı. Pek sözünü etmezdi ama görgülü ve uyanık bir ailenin kızı olduğu söylenirdi.

Dürdane Hanım yalının hemen bütün işini, yemeğinden, ortalık toplamaya, süpürüp silmeye kadar, her şeyi üzerine aldı. Zaten Saime Hanım'ın vakti vaktine uymazdı. Bazı işleri yarım bırakıp yattığı, birkaç gün yerinden kalkamadığı olurdu.

Kenan Bey, Bilge'yi çok seviyordu, kızcağıza bir okul forması yaptırmıştı. Dürdane Hanım başkalarını aratmıyacak kadar becerekli bir terziydi. Geçinmek için konuya komşuya dikiş diktiği de olurdu. Özellikle bayram üstleri hemen hemen sabahlara kadar çalışırdı.

Kenan Bey'in yalısına sığındıktan sonra, bütün işlerini bitirip biraz da dikişle meşgul oluyordu. Kızı köyün diğer çocuklarıyla ortaokula yazdırmışlardı. Bilge'nin az çok masrafı oluyordu.

Doktor Kenan Bey ile Saime Hanım'ın çocukları olmamıştı. Yaşantıları boyunca bir oğlanın veya bir kızcağızın hasretini çekmiş, ama biribirlerine söylememişlerdi.

Bilge çok güzel ve hareketli bir kızdı. Kenan Bey rastladıkça onu okşar, konuşturur, onun yanında bir evlat sevgisi duyardı. Saime Hanım da bu komşu kıza hayrandı.

Karı kocanın ortak bir üzüntüleri vardı. Bilge'nin yaz sıcaklarında, günde bir iki defa denize girmesinin tasasını çekiyorlardı. Çocuk sulara çok alışıktı, dalgaları hakikaten salıncak sayar, kendisini arka üstü sulara bırakır, bazen insanları endişeye düşürecek kadar açılırdı.

Kenan Bey, daha ilkokulda bulunan bu kızın hemen hemen boğazın ortalarına kadar gitmesinden telaşa düşer:

— Dürdane Hanım, diye seslenirdi. Şu kızı çağır Allah'ını seversen.

Kendisi de kızı yakaladığı zaman söylenirdi:

— Bilge, neye öyle açıklara gidiyorsun? Şuracıkta yüzsen olmaz mı?

— Beyamca, burada yunuslar yok ki.

— Ne demek o?

— Ben yunus balıklarının yanına gidiyorum.

— Korkmuyor musun?

— Yunuslar bana bir şey yapmazlar ki.

— Belki ısırırlar.

— Isırmazlar. Babam balık tutmak için açıldığı zaman onlar hep yanımızdan geçerlerdi. Babam onlara beğenmediği bir balığı atardı. Ama bazen de babamın yakaladığı bir balığı suyun içindeyken yarı yerinden kesip alırlardı.

— Gördün mü ya? Hayvan bu, senin de bacağını balık diye kapıverir.

— Onlar bana dokunmazlar, ben aralarında oynuyorum. Etrafımda dalıp çıkıyorlar. Öteki balıklar gibi kaçmıyorlar.

— Sen gene çok açılma kızım. Annen de, ben de çok üzülüyoruz.

İlk yıllarda kızcağız rıhtımda, denizi seyrederken yanına yaklaşan Kenan Bey'e:

— Babamı bekliyorum, derdi. Belki gelir.

Çocuk babasının bu gidip de gelmemesine, uzun süredir görünmemesine, ölümü konduramıyordu. Annesi ona böyle acı bir olayı duyurmaktan daima çekinmiş ve arkadaşlarına da tenbih etmişti.

Ama, aradan bunca zaman geçince çocuk acı bir olayla karşılaştıklarını ve annesinin bazen gözyaşı dökmesinin nedenini bu gidip de gelmeyişe vermiş ve:

— Babam için mi ağlıyorsun anne? demişti.

Dürdane Hanım:

— Ağlanacak çok şeyimiz var kızım, demişti.

— Ben biliyorum anne. Sen babama ağlıyorsun.

— Neden ağlayayım babana?

— Balık tutmaya giden adam bu kadar kalır mı? Onunla beraber giden balıkçılar hep geldi, ama ne babam geldi, ne de sandalı?

Artık babasının denizlerde kaybolduğuna, boğulduğuna inanmıştı. Ama, onda bir bekleme alışkanlığı kalmıştı. Yalı yanıp da Kenan Beylere sığındıkları zaman bu acı olayı iyice biliyordu. Rıhtımda oturup, denizi, akıntının, hoplaya zıplaya geçişini seyrederken Kenan Bey:

— Yine babanı mı bekliyorsun kızım?

Dediği zaman artık "Evet" demiyor. Dargın gibi başını çevirip bakıyor ve susuyordu.

Hayır, babasını beklemiyordu. Babası artık gelmiyecek, hiç gelmiyecekti. Babası bu suların, bu dalgaların arasında kaybolmuştu. Belki bu sularda ondan bir eser, bir parçacık vardı.

Bazen ay aydınlığı olduğu geceler, rıhtımda babasının kucağında otururken akıp geçen sularda garip parıltılar görür, onların ne olduğunu sorardı. Babası:

— Onlar denizin gözleri, derdi.

— Denizin gözleri olur mu?

— Olur işte. Ama onlara yakamoz derler.

— Ama onlardan ne de çok varmış?

— Evet, ateş böcekleri gibi, denizde de böyle parıltılar olur.

Bir gece karanlığında, Kenan Bey'in yanında dolaşırken:

— Beyamca, demişti. Sular nasıl parlıyor, değil mi?

— Evet yavrum. Ben de onlara bakıyorum.

— Bu parıltıların adı yakamoz.

— Sana kim söyledi?

— Babam söylemişti bana. Denizin gözleri demişti. Sonra onları ateş böceklerine benzetirdi.

Bilge artık genç kızlığa doğru yol tutmuş gidiyordu. Ortaokulun birinci sınıfını fazla güçlük çekmeden geçmişti. On iki yaşını bitirmişti. Her sabah kapıya gelen yedi, sekiz arkadaşı ile yürüyerek komşu köydeki okula gidiyordu.

Onun dönüşünü yalnız annesi değil, Saime Hanım'la Kenan Bey de beklerlerdi. Bu kızcağız neşesi, hareketleriyle evi dolduruyordu.

Yalının alt katında kalın duvarlı mutfağın yanındaki taş odada oturuyorlardı. Bilge, okuldan gelir gelmez derslerini yapar, bundan sonra boş kalır, çoğu zaman ince sandalı denize sürerek yalıların önü boyunca bir iki defa gider gelirdi.

Cumartesi ve pazar günleri, unutulan bir şey olursa sandalla gidiyor alıp getiriyor, canları istediği zaman da balığa çıkıyordu.

Köyün balıkçıları bir izmarit, yada istavrit yakalayamazken onun oltasına lüfer de geliyor, uskumru da geliyordu. Babası usta bir balıkçıydı. Denizden ve sulardan çok iyi anlıyordu. Köyün önündeki suların ne yanında, hangi saatlerde balık bulunduğunu bilirdi. Yaşı pek küçük olduğu hâlde Bilge babasından çok şey öğrenmişti.

Köyün çocukları onu çok sever, daima korur ve sık sık ararlardı. Bunların çoğu balıkçı çocuğu idi. Aralarında ilkokulu

bitirmeyi yeterli bulmuş, ve babalarının yanında balıkçılığa veya bahçıvanlığa başlamış olanlar da vardı.

Her sabah, köyün yetiştirdiği sebze, pazar kayığı ile hale gittiği için bir şey lazım olursa Bilge bostanlara doğru giderdi. Değil yalnız okul arkadaşları, bostan sahipleri de onu sevgi ile karşılar, istediklerini bulup buluşturup verir, ayrıca, mevsimine göre caneriği, mürdümeriği, dut, şeftali gibi yemişlerden de hediye ederlerdi.

Bu sebeple Bilge artık bostanlara gitmek istemiyordu. Bu defa bağ bahçe sahipleri yalıya geliyor, yemiş getiriyor, Dürdane Hanım:

— Dünyanın yemişini veriyorsunuz, istediklerimizin de parasını almıyorsunuz. Bilge bu yüzden gelmiyor.

Dediği zaman üzülüyorlardı:

— Ne isterse onun parasını alırız. Ama bir tabak dutun, beş on eriğin parası mı olur? Bazen o bize balık getiriyor, para mı alıyor?

Bilge'nin eli bereketliydi. Balığa çıktı mı bazen yalılardan seslenirlerdi:

— Bilge, fazlası olursa kuzum bize de getir?

Bilge her oltayı çekişte, kandil kandil bir kaç balık çıkartır, balık tenekesine atar, seslenenlere elini sallar, yalıya uğrayıp eve yetecek kadar balık bıraktıktan sonra istekli olan komşulara uğrar, kaplarını doldururdu.

Doktor Kenan Bey, Bilge'nin önünden arkasından bakıp:

— Hanım, diyordu. İnci gibi bir kız. Allah elem keder vermesin. Allah bahtından güldürsün.

Saime Hanım da seviyordu bu kızı. Çocuk bir şey istemeden alıyorlardı. Kendi kızları gibi olmuştu. Dürdane Hanım bunu bir gurur meselesi yapmak istemiyordu. Canı sıkılıyor-

Bilge, her oltayı çekişte kandil kandil balık çıkartırdı.

du ama, kibrine dokunacak diye Bilge'yi giyim kuşamdan mahrum mu etmeliydi?

Çocuk, köyün gençlerinden daha iyi okuyor, daha başarılı oluyordu. Yangından sonra, daha iyi beslendiği, daha bakımlı olduğu için gittikçe güzelleşiyordu.

Ana, kız mutfağın yanındaki taş odada barınırlarken, kocasının isteği ile Saime Hanım:

— Dürdane Hanım, demişti. Burası yalı, ne de olsa alt katlar rutubetli, yukarıda dört oda var. Ne diye odalardan birini sen almıyorsun? Bak beyamcan da çok üzülüyor.

Dürdane Hanım:

— Bize fazla yüz verdiniz hanımefendi, diyordu. Bu kadarı da çok.

Saime Hanım:

— Bak Dürdaneciğim, dedi. Bunca yıllık komşuyuz. Alın yazısı olarak bir çatı altında yaşıyoruz. Evin bütün işini sen görüyorsun. Üstelik inci gibi bir kızın var. Onu rutubetli odada yatıramazsın.

Ana kız, balkonlu odaya taşınmışlardı. Sığıntı durumları kalkmıştı ortadan. Karı koca çok iyi insanlardı. Geçim sıkıntıları da yoktu. Arkalarında miras bırakacakları bir yakınları da yoktu. Ne yapacaklardı parayı?

Doktor Kenan Bey kızın düşünceleri ve ahlakı ile de ilgileniyordu. Onu biraz mahzun görse soruyordu:

— Neye canın sıkıldı, söyle bakalım?

— Bir şey yok Beyamca.

— Ben seni bilirim, söyle bakayım!

— Şey Beyamca, bu bizim köyde sakat bir çocuk var, arkadaşları onunla hep alay ediyorlar.

— Kim mis bu sakat çocuk?

— Bazen rıhtıma geliyor ya! Ramiz.

— Hani şu ayağı topal olan mı?

— Evet.

— Kızım, sakatlık insanın kendi suçu, ahlaksızlığı değildir. Bu, bir talihsizliktir. Böyle sakat adamlara rastladıkça onları çok normal karşılamalı, sakatlıklarını görmemelidir.

— Evet Beyamca, ben de böyle düşünüyorum, ama okul arkadaşları böyle düşünmüyor. Ramiz'in nasıl yürüdüğünü taklit ediyor, bazan de yüzüne karış "topal" diyorlar.

— Kızım, insanların, gençlerin, hatta yaşlı başlı adamların zaafıdır bu. Böyle sakat bir adamın adını söylemezler. daha kolay tanıtmak için "şu topal" memur filân derler.

— Okulda Ramiz adında bir öğrenci daha var. İkisinin de soyadları başka başka. Böyle olduğu hâlde bizim sınıftaki Ramiz'e "Topal Ramiz" diyorlar.

— Dedim ya evladım. Büyükler bile bu hatayı yapıyor. Bu sakat insanları incitiyorlar. Bir zaman gelir ki, senin Ramiz de topallığına alışır. Artık aldırmaz.

Bilge hırçın, erkek karakterli, sert ve atılgın bir kızdı. Koşar, atlar, oğlan çocuklardan geri kalmazdı.

Yalnız okumasına ve çalışkanlığına söz yoktu. Öğretmenlerinin gözü hep onun üstündeydi. Sonra hiç kibri yoktu. Okuldan dönüşte balığa çıkar, yalıya yetecek kadar balık tutar fazlası olursa:

— Bahçıvan teyzeye götüreyim mi anne? derdi.

Bahçıvan teyzeden, nane, maydanoz, dereotu, körpe çalı fasulyesi alırlardı. Kadın para almaz, bir aralık:

— Sen yine bana balık getirirsin kızım, derdi.

Bilge balık için ileriye doğru gitti mi, nerede var nerede yok birkaç yunus belirirdi çevresinde. Batar, çıkar âdeta ona aşinalık ederlerdi. Bilge sandalında varsa, bu yunuslara birer balık olsun ikram ederdi.

Onun kandil kandil balık çektiğini gören köyün balıkçıları sandallarını denize sürüp ona yaklaşır, bazen sorarlardı:

— Bilge, bu yunuslardan korkmuyor musun?

— Neden korkacakmışım, derdi kız. Ben kaç defa onlarla beraber yüzdüm. Hepsi beni tanıyor.

— Biz açıldığımız zaman ortaya çıkmıyorlar.

— Çıkmazlar, benim sandalı renginden biliyorlar. Bazen sandal rıhtımdayken rıhtıma kadar sokuluyorlar.

— Yunusların kıyıya sokulduklarını yeni işitiyorum.

Köyde bir de, balıkçı kahvesinin bir köşesinde oturarak tellallık yapan bir adam türemişti. İhsan Efendi dedikleri bu adam, kimine kiralık ev bulur, kiminin evinin satılmasına müşteri bulur, ne iş olsa yapar, devlet dairelerindeki işleri takip ederdi.

Her sabah, köyün esnafından yalının eksiğini, gediğini almaya giden Dürdane Hanım'ı sokakta yakalıyarak konuşmuştu:

— Yahu, hatun nedir senin bu çektiğin?

Dürdane Hanım şaşırmıştı:

— Ne yapayım, kul çilesiz olmaz.

— Olmaz ama seninki zoraki çile. Çanak tutuyorsun?

— Ne demek o?

— Ayol sen hizmetçilik yapacak kadın mısın?

— Ben hizmetçilik yapmıyorum. Doktorun evine sığındık. Yiyip içiyoruz. Buna karşılık ben de elimden geldiği kadar iş görüyorum.

— Gördün mü ya, gördün mü ya? Daha ne olacak? Buna hizmetçilik değil de ne derler? Senin böyle iş görecek hâlin mi var?

— Ne var hâlimde?

— Rengin ruhun uçmuş. Erimişsin bayağı.

— Ne yapayım, dünyaya temel kakacak değilim ya.

— Bak Dürdane Hanım, sen yoksul sayılmazsın. Kocan boğulup gitti. Sonra yalı yandı. Bir kız evlatla açıkta kaldın.

Senin hizmete dayanacak hâlin yok. Sana bir müşteri bulayım. Şu yangın yerini sat.

— Yangın yeri neresi?

— Yalının yeri işte.

— Kaça satayım?

— Beş bine ver.

— Beş bine mi?

— Öyle ya. Ne edecek ki?

— İhsan Efendi, o yalı arsasının on dört metre rıhtımı vardır.

— Rıhtımmış, kaç para eder. Yıkılır gider.

— Ben öyle beş bin liraya arsa satamam. Beş bin lira ne ki? Bugün bir haftada yeniyor bu para.

— Bilemedin on bin.

— Sen başka işlere bak. Bırak benim kocamdan kalan arsayı bırak.

Dürdane Hanım yürüyüp gitmiş, İhsan Efendi'nin bu teklifini kızına söylemiş, o da fena hâlde kızmıştı:

— Delinin zoruna bak. Boğazda böyle kayıkhaneli rıhtım kaç tane var? Hiçbir şey olmasa bir çadır kurar, oturur, balık tutar, yine geçiniriz.

İhsan Efendi bu. Bir yere kancayı taktı mı takar. Bu defa okula gidip gelirken kızı rahatsız etmeye başlamıştı:

— Senin annen cahilin biri. Kalkmış hizmetçilik yapıyor. İnsan balıkçı karısı olmakla şerefinden düşmez. Arsaya müşteri bulayım da kimseye minnet etme dedim, ama kime anlatırsın?

Bilge zeki bir kızdı:

— Orası kolay amca, dedi. Sen önce bir akıl hastahanesine uğra. Bana kalırsa sen biraz üşütmüşsün. O toprak parçası dediğin yalı arsasının yılda on bin lira vergisi var.

İlhan Efendi:

— Sen yarı yarıya hisse sahibisin, demişti. Sen razı ol. Pazarlığı sonra yaparız.

— Bizim satılık malımız yok.

İhsan Efendi ikinci defa Dürdane Hanımı önledi:

— Bana bak hatun, dedi. Kızın satıyor hissesini. O senin gibi aptal değil.

Dürdane Hanım:

— Satıyorsa satsın, dedi. Benim satılık malım yok.

— Yarı hisseyi aldıktan sonra bir dava açarlar, ya alsın, ya alayım derler. Sen yok pahasına elindeki hisseyi satarsın.

— Kısmet neyse o olur.

Ana kız bu adamın kendilerine kancayı takmasına çok kızıyorlardı. Dürdane Hanım bunu Kenan Bey'e açtı. Kenan Bey:

— Öyle mi? dedi. Ben konuşurum onunla, hiç merak etmeyin.

Dürdane Hanım hakikaten biraz soluk ve zayıftı. Kadında aydan aya bir çökme görülüyordu. Kenan Bey artık hastaya bakmadığı hâlde bu çileli kadının hâline üzülüyordu. Onun tahlillerini yaptırdı. Sonuç hiç de iç açıcı değildi. Kendisinden ve kızdan saklıyorlardı ama Dürdane Hanımın ömrü yakında tükeneceğe benziyordu.

Dürdane Hanım hastalığı kendisine kondurmuyordu ama Bilge tahlillerden kuşkulanmış, annesinin yolcu olduğunu da anlamıştı.

Bu acı, mukadderdi. Kenan Bey kızın anlayışını geri çevirmedi:

— Bu menhus hastalık bir defa insana gelmiye görsün, dedi. Daha erken farkına varamadık. Bir hayli eskimiş, iyice

sarmış içini. Ne yapalım kızım. Sen de metin ol, zavallıya bir şey belli etmemeye çalış. Eh, Allah'tan ümit kesilmez.

Bilge de soldu, sarardı, neşesi kaçtı, o delişmen kız kuzu gibi olmuş, uslanmıştı. Önce babası denizde boğulmuştu. Sonra baba ocağı olan yalı yanmıştı. Nihayet dört elle sarıldığı, koynunda yattığı anacığı da elden gidiyordu.

İşte bu arada Doktor Kenan Bey de İhsan Efendi'yi kahvenin önünde gördü. Adamın yılışık selamını aldıktan sonra:

— Yalı arsasına müşteri bulduğunu söylemişsin, dedi. Ne veriyorlar?

İhsan Efendi biraz şaşalayıp:

— Daha ortada kesin birşey yok, dedi. Ana kız sıkıntı içindeler de ben onları feraha çıkartayım diye konuştum.

— Bana bak İhsan Efendi. Düşmez kalkmaz bir Allah. Dürdane Hanım'ın başına bir felaket geldiyse bu alnının yazısıdır. Aç değiller, açıkta değiller. Kızcağız rahatlıkla okuyor. Anası da hanım kadın. Dürdane Hanım benim eşimin can yoldaşıdır. Onların bize değil, bizim onlara ihtiyacımız var. Yalının arsasına gelince. Ben kadastrodan heyet getirdim, ölçütler, biçtiler, beş milyon lira değer koydular. Bunun üzerinden arsa vergisi veriyoruz. Ben de bu ana ile kızın velisiyim. Müşteri bulursan benimle konuş. Koskoca arsayı öyle beş, on bin liraya kapatacağını düşünme. Beş milyonun üstünde müşteri bul, konuşalım.

İhsan Efendi böylece ümidini kesmişti. Ama şimdi köyde dedikodu yapıyor, kahvede rastgeldiğine anlatıyor, emekli doktorun dul kadını bedava çalıştırdığını, üstelik arsayı da ele geçidiğini ileriye sürüyordu.

İhsan Efendinin lafına pek kulak asan olmazdı ama Bilge'yi kıskananlar, bu söylentileri dinlemekten hazediyorlardı.

Son zamanlarda Dürdane Hanım'ın saati saatine uymuyor, kendisinde dermansızlıklar duyuyor, üzerine aldığı işi başaramıyor, bir köşeye yığılıp kalıyor, zaten Saime Hanım da hasta olduğu için Kenan Bey bazı işleri yapmak zorunda kalıyordu.

Bilge, okuldan her gün endişelerle, heyecanlarla dönüyor, annesini bazen yatakta, bazen zar zor iş yapmaya çalışırken görüyordu.

Dürdane Hanım gayretliydi. Kızının endişelerini seziyordu. Onu artık yalnızlığa alıştırmak gerekirdi. Bazen:

— Böyle acı çekerek yaşamak, yaşamak değildir Bilge, diyordu. Benim ağrılarım acılarım dindiği zaman rahata kavuşmuş olacağım. Anlıyorsun değil mi ne demek istediğimi?

— Anne, beni şimdiden yıkma?

— Ben de annemi çok severdim Bilge. O öldü, ama ben yıkılmadım. Yaşayanlar yakınlarının ölüm acılarını çekeceklerdir. Ama bu ölenleri kurtarmaz. Baban gibi dipdiri bir adamın ölümüne acınır, ama dertli, inleyen, acılar içinde kıvranan bu hastaya acımamalı. Onun ölümü kendisi için bir kurtuluştur. Sana ana acısı duyurmamak için böyle inleye inleye yaşamalı mıyım Bilge?

Dürdane Hanım, kızının ortaokulu bitirdiği o yazın ortalarında ıstıraplar içinde sürdürdüğü hayattan ayrılmıştı.

Allah acı verir de kul götürmez, derler. Bilge annesinin ölümüne dayanamıyacağını düşünür, onunla birlikte ölüp gideceğini sanırdı. Fakat kadıncağızın çektiği acılar her gün bir kere ölmek demekti. Zavallı:

— Bilge, dua et de artık öleyim, derdi. Her akşam, her sabah bu acılara nasıl dayanacağımı düşünüyorum.

O korkunç hastalık nihayet kadıncağızın ömrünü bitirmişti. Artık babasından sonra anneside ölmüştü.

Bilge, o zamana kadar annesiyle yatardı. Ama yalıya ait olan yatağı, yorganı, karyolasına kadar köydeki bir fakir kadına verilmiş, yalıda onun yaşadığını hatırlatan ne varsa ortadan kaldırılmıştı.

Avare ve şaşkın olan Bilge, hemen hemen bütün o tatilden kalan günleri denizde geçirdi. Hiçbir arkadaşıyla ilgilenmedi, kimseyle konuşmak istemedi.

Nihayet yeni bir ders yılının başına gelmişlerdi. Kenan Bey:

— Evladım, dedi. Liseye yazdırayım seni. Hem tahsilini tamamlarsın, hem de avunursun.

Bilge:

— Beyamca, dedi. Ben okumayı düşünmüyorum. Önce Saime Teyze'min evin işini görecek hâli yok. Sonra ben size ayrıca yük olmak istemem.

— Böyle düşünme kızım. Benim yerimde sen olsan, sen de benim gibi yapardın. Ben de, teyzen de yaşlı insanlarız. Biz de ölüp gideceğiz. Senin elinde hiç olmazsa bir tahsil bulunsun. Biz evlat sahibi olamadık. Bizim hasretimizi sen gideriyorsun. Anacığın da okuduğunu çok isterdi.

Saime Hanım da:

— Kızım, diyordu. Sen okumaktan zahmet çekmiyorsun. Okuldan sonra birçok boş saatin kalıyor. Yaptığın kadar ev işini de yaparsın. Bana da bir gayret gelir. Beyamcan da yardım eder.

Onların ısrarı üzerine Bilge liseye başladı. Hakikaten sabah biraz daha erken kalkarak, evin bütün işi kendi üstündeymiş gibi çalışıyor, okuldan döner dönmez de ortada iş bırakmıyordu.

Artık onun ayrı bir odası vardı. Artık o iniltiler içindeki annesiyle birlikte yatmıyordu. Bir genç kıza yaraşır, süslü bir yatak odası vardı. Perdesinden yerdeki halısına kadar her

şey yeni ve zevkliydi. Bu odada, eskiyi hatırlatacak yalnız, annesiyle babasının evlendikleri gün çektirdikleri bir gelinlik, güveylik resimleri, bir de babasının askerlik hatırası olan asker elbiseli resmi vardı. Yalı onların geçmiş yıllarını da yakmıştı. Hemen hiçbir eşya kurtaramamışlardı. Annesi, onu uykulu uykulu kucaklıyarak kendisini sokaya dar atmıştı.

Bilge kendisine yapılan masrafa itiraz edecek oluyordu, ama düşünüyordu ki, üzerinde her ne varsa bu iki yaşlı kimse tarafından yapılmıştı. Hatta ortaokulu onlar okutmuşlardı.

Annesi ölmeden birkaç gün önce:

— Hakkınızı helâl ediniz Saime Hanım, demişti. Bilge de size emanet.

Evet, annesi onu onlara emanet etmişti. Zaten yalnızdılar. Evlat hasreti çekmişlerdi. Bu yetişkin, hem de güzel huylu, ama biraz hırçın kızı sevmişlerdi. Bu onlara Allah'ın bir emanetiydi.

Ama, insanlar öyle düşünmüyorlar. Köyde bazı kimseler doktor Kenan Bey'le eşinin varlığını çekemiyorlardı. O, Molla Bey'in varislerinden biriydi. Köyün yabancısı değildi ama içleri temiz, ahlakları güzel olmayan insanlar, bu gibi hakikatleri unutuyor:

— Anasını hasta hasta çalıştırıp öldürdüler, şimdi iş yetim kıza geldi.

Bilge, bazen bahçıvan teyzeye balık götürüyor, sevdiği bazı yemişleri parasını vererek alıyordu. Bu yaşlı kadın bile onun ağzını arıyordu:

— Yavrum, anacığının yerine sen mi kaldın?

— Ben de mi öleydim teyze?

— Onu demiyorum güzelim. Yani iş güç senin üstüne mi kaldı?

— Teyze, bir insan bir evde oturur da elini işe sürmez olur mu? Hastalıklı bir kadınla ihtiyar bir adam var.

— Doğru, doğru ama işte seni sevdiğim için söylüyorum.

— Teyze, bana kendi kızlarıymışım gibi bakıyorlar. Hiç bir şeyden mahrum değilim, beni okutuyorlar da. Sağdan soldan hep bu lafları işitiyorum. Yalımız yandı, yatak kıyafetimizle sokakta kaldık. Bunca yıllık komşularımızdan hangisi elimizden tutup evine götürdü. Herkes "Vah vah" deyip bir tarafa çekilmedi mi?

Bahçıvan teyze:

— Haklısın kızım, dedi. Hem ellerini uzatıp yardım etmezler, hem de yardım edenlere çirkef atalar. Sözde hasta yatağından kaldırıp da anacığına iş gördürürlermiş.

— Teyze, bunlar iğrenç şeyler. Anam gücü olduğu sürece çalıştı. Sonra yatıp kaldı. Ona yattığı yerde hizmet ettiler. Bunlar çok ayıp iftiralar.

— Doğru, doğru kızım. O yalınızın arsası ne oldu?

— Ne olacak, yerinde duruyor.

— O ihtiyar adam sahip çıkmış, diyorlar.

— Teyze Allah'ını seversen bana böyle iğrenç şeyleri söyleme. Kenan Bey'in benim arsama ihtiyacı yok. İlam çıkarttı, tapuyu benim üstüme yazdırdı. Vergisini de kendisi veriyor.

— Sen sinirlenme kızım. Elin ağzı torba değil ki bağlıyasın. Doktor köye geldi geleli çekemezler. Anacığınla sana bakmasını bile kıskandılar. Ama başları sıkıldığı zaman kapıyı çalıp ödünç para istemesini bilirler. Ne o, balık kayığı kazaya uğramış, bilmem hangi balıkçı ölüvermiş de konu komşunun yardımı ile ölüsünü kaldıracaklarmış.

Bilge hakikaten, yalıya gelip el açanları biliyordu. Ama babasının ve annesinin tanıdıkları, komşuları arasında aklı

başında kimseler de vardı. Bilge'nin kıyafetine, okula gitmesine de bakıyor, kendi aralarında:

— Allah razı olsun, diyorlardı. Adamcağız kendi evladı gibi bakıyor.

Bilge'nin okul arkadaşları arasındaki bir iki kız, yalıya giriyordu. Kenan Bey'le Saime Hanım onları çok iyi karşılıyorlardı. Saime Hanım, börek çörek gibi çayla birlikte yenecek bir şeyler çıkartır, hiç tanımadıkları, annelerine, babalarına selam yollar, yine beklediklerini söylerlerdi.

Bilge'nin o kışın sonlarına doğru içindeki acı azaldı, küllendi. Ortaya yeni bir durum çıkmıştı. Kenan Bey kıza bir kararını bildirmişti:

— Bilge, kızım, bizim kimsemiz yok. Seni evlat edinelim. Bize ölümümüze kadar bakarsın.

Bilge:

— Evlat edinmeye ne gerek var, dedi. Bunca iyiliğinize karşılık size bakmayacakmıyım?

— Evet ama, yalı gibi, eşya gibi nemiz varsa sana kalsın. Sonra benim bir emekli aylığım var. Sana bir yardımı olur.

Onu, bir gün yanlarına alarak avukata gittiler. Bir iki işlemden sonra hakim karşısında Bilge, Kenan Bey'le Saime Hanımın manevi evladı olarak nüfuslarına geçti. Teyze amca demeye alışmış olan kız kolay kolay anne ve baba diyemiyordu. Bunun için Kenan Bey:

— Bilge, diyordu. Anacığından sonra, teyzene ana demen senin için biraz güç gelir. Aslında böyle kanunla evlat edinilen çocuklar, öz evlattan farksızdırlar. Sana güç gelse de ara sıra teyzene anne diyiver. Onunda gönlü hoş olsun. Allah onu evlat sahibi etmedi.

Bilge bunu da yapmaya çalıştı. Ağzını alıştırmaya uğraştı. Okuldan gelip de yaşlı kadını ortada göremezse, "Anne"

diye sesleniyor, onu odasına çekilmiş, ağrıları tutmuş bulunca üzülüyordu:

— Biraz dizlerini ovayım mı anne?

Saime Hanım:

— Kızım, yorgun argın geldin, biraz nefes al, diyordu.

— Olsun.

Narindi, ama suların içinde, dalgaların üzerinde hatta yunus balıklarının arasında sağlıklı, sağlam yapılı olmuştu. Elleri, kolları kuvvetliydi. Ovardı. Ovduğu sürece Saime Hanım rahatlanır, bazen uyur kalırdı.

Bilge'nin kadıncağızın ahını ofunu duyarak gece kalktığı da olur, bu sırt ve diz ovmalarını gece de yapar, analığını rahatlandırırdı.

Bilge lisenin birinde ve on dört yaşının içindeydi. Yaşından daha küçük gösteriyordu. Arkadaşlarının içinde hayli gelişmiş kızlar vardı. Bir çoğu orta okuldayken tahsilden ayrılmıştı. Okuyanlar da artık öylesine okuyorlardı.

Bilge için lise kolaydı. Cin gibi, cıva gibi kızdı. Öğretmenleri onu takdir ediyor, onunla övünüyorlardı. Onu iyi yetiştirdiklerini söylüyorlardı. Aslında Bilge onların yetiştirmesi değildi. Kendi kabiliyetleriyle yetişiyordu. Babasızlığı anasızlığı unutmak için kendisini tahsile vurmuştu. Her gün, daha okuldan ayrılırken verilen dersleri anlamış, belki de hazırlamış oluyordu.

Ayrıca, okulda piyano dersi alıyordu. Saime Hanım gençliğinde, baba evinde biraz usta görmüş, alaturka bir şeyler çalmaya alışmış. Sonra Kenan Bey'le evlenince şehir şehir hastahaneleri dolaşmışlar. Piyano, keman gibi, ut gibi koltuğunun altına alınca taşınacak bir nesne değil.

Nihayet, dönüp, dolaşıp Fatih'deki evlerine geldikleri zaman da Saime Hanım bildiğini unutmuş, babasının zoruyla öğrendikleri de silinip gitmiş.

Fakat bu işe yaramayan piyanoyu, sadece bir eşya, bir salon süsü olarak yalıya getirmişlerdi. Okulda müzik dersi olunca Kenan Bey heves etmiş. Saime Hanım'a da söyleyip müzik hocasıyla anlaşmış, onu haftada iki defa yalıya gelip Bilge'ye ders vermeye razı etmişti.

Öğretmen öğrencisinden, onu yeteneklerinden memnundu. Bilge biraz geç başlamıştı bu işe. Ama yalı ile birlikte yanan, annesinin kanunu ile bu piyano arasında bir akrabalık var gibiydi.

Pek küçüklüğünde, babasının sağlığında, Dürdane Hanım, bu kanunu tıngırdatır, bazı şarkıları ve peşrevleri çalar, söylerdi. Bilge'nin kulağı doluydu.

Kenan Bey meslek hayatında çok sıkıntı çekmişti. Bazen Bilge'ye evliliğinin ilk gecesini anlatır bazen, özellikle, havanın buz gibi, karların boğula boğula yağdığı gecelerde:

— Yine böyle bir geceydi evladım, derdi. Hastahaneden, nöbetten geldim. Kafam ağrıdan çatlıyor, dizlerimde derman kalmamış. İki lokma bir şey yiyip hemen kafayı vurup yattım. Sen misin yatan. Güm güm kapı. Haydi davranırsın, inersin aşağıya. "Kim o?", "Aman doktor bey, hastamız var." "Yahu ben şimdi nöbetten geldim, benim de dinlenmeye ihtiyacım var, başka hekim mi kalmadı?". "Aman doktor bey kulun kurbanın olayım, çok ağır hasta.". Ne çare. Giyinirsin, takım çantasını alırsın eline. Musluk tamircisi gibi düşersin yola. Şu körolası hastalıklar hep gece azarlar. Sen adım atacak hâlin kalmayıp dona, titreye eve döndüğün zaman, kapının siperinde kardan adama dönmüş birisi daha çıkar karşına. "Aman doktor bey."

Kenan Bey acı acı gülüyordu:

— İşte bu meslek böyledir kızım. İnsana yaşama hakkı vermez. Sıcak yatağından kaldırır, sofrada lokmanı ağzından alırlar. Madem ki bu mesleği seçmişsin, bunun cilvelerine katlanacaksın.

Kenan Bey köye geldiği sırada hekimliğini saklamıştı. Köyde hekim yoktu. Sonradan ziyaretine gelen eski bir hastası yalıyı sormuş, ağzından doktor lafını kaçırmış, köy halkı bayağı sevinmişti, ama Kenan Bey kesin olarak konuşmuştu:

— Ben artık doktor değilim, hastaya bakamam, reçete filân yazamam, boşuna benim kapımı çalmayınız.

Biraz da bu yüzden köy halkı kızmıştı Kenan Beye. Bazen rıhtımda balık tutan, bazen köyde alış verişe gelen bu adam hastaya bakamaz mıydı? Hekimlik dediğin nedir ki? Sırtını dinle, bademciklerini yokla, nabzını say, al parayı.

İnatçı adam bakmıyordu hastaya. Burunlarının dibinde doktor varken ta kasabaya kadar gidip belediye hekimini arıyorlardı.

Ama yine de kapısını çalıp el uzatıyorlardı. Yardım için para istiyorlardı. Onun için "Fakir babası" diyenler de vardı.

Balıkçılar, bazen Bilge'den ince sandalı istiyorlardı. Kız:

— Babamın iki balık kayığını parçaladınız, bana hatıra olarak kalan küçücük bir sandalı ne yapacaksınız? derdi.

Bin dereden su getiriyorlardı, ama Bilge vermiyordu:

— İskele sandal dolu. Deniz kızına musallat olmasanıza.

Deniz kızı, Bilge'nin sandalının adıydı. Zaten kendisine de balıkçılar Deniz Kızı diyorlardı. Sonra ağızlarından kaçırıyorlardı:

— Canım senin deniz kızı uğurlu geliyor. İki gündür bir tek çurçur bile yakalıyamadık. Ekmek parası bu. Çoluk çocuk aç.

Bilge denize doğru bakar ve:

— Nafile, derdi. Yunuslar ortada yok. Birtek balık bulamazsınız. Yunusları gördünüz mü, ortaya doğru fazla sokulmadan avlanmaya bakın. Yunusların kovaladığı balıklar yanlara kaçar.

— İyi ama, sen ne zaman çıksan balık buluyorsun!

Hakikaten, Bilge denize açılıp yunusların oynaştığı sulara kadar gittiği zaman, balıkçılar, bu sürünün kovaladığı ufak balıkları sahile yakın yerlerden avlıyorlardı.

Bilge, denizdeki yunus balıklarının büyüklüğünü anlatıyordu.

Kenan Bey kızın böyle incecik bir sandalla açılmasına çok üzülür, pek üstüne varmadan, rica yollu söylenirdi:

— Bilge, koskoca balıklar, bir tanesi çarpsa senin sandalını parçalar.

— Çarpmazlar Beyamca. Onlar tanıyorlar deniz kızını. Suyun içinde bana öyle bakıyorlar ki, konuşmak istiyorlar sanırsınız. Ne yapayım, onları yakından görmek çok hoşuma gidiyor. Benim sandalımdan daha büyük boyda olanları var. Bazen elimi uzatıp sırtlarına dokunuyorum. Öyle soğuk balıklardan değil bunlar.

Bilge'ye kolayına söz geçmiyordu ki.

Saime Hanım, Bilge'nin annesinden daha yaşlıydı. devamlı olarak romatizma rahatsızlığı çekmişti. Dürdane Hanım'ın ölümü de onu pek sarsmıştı. Simdi hastalığına bir de kanser korkusu binmişti. Doğru dürüst iş göremediği için, çoğu zaman Kenan Bey ona yardım etmek zorunda kalıyordu.

Adamcağız mutfağa girer, iki kap yemek pişirir, derler, toplar ama sonra bir köşeye çekilir ve kahvesini önüne getirmelerini isterdi.

Bilge ne kadar çalışsa, yine de gündüz yapılması gereken bazı işler kalıyordu. Kız, lise ikiye geçtiği hâlde okulu bırakmaya kadar işi ileriye götürdü, fakat karı koca:

— Hayır, dediler. Bir iki yıl için tahsilinden olamazsın. Çalışacak adam mı yok.

Kenan Bey'in tembihi üzerine Bilge bahçıvan teyzeye çalışacak bir hizmetçi bulmasını söyledi. Hemen ertesi gün de Zehra adında dul bir kadın geldi. Üstü başı dökülüyordu. Benzinde kan yoktu. Kenan Bey ondan kuşkulandı, üstünkörü bir muayene yaptı. Bir hastalık bulamadı.

Kadın bir yer odasında yatıyormuş. Sağa, sola işe gidermiş, tarlada da çalışırmış. Sıcacık yalıyı görünce hemen gevşemiş,

yatılı olarak kalmak istemişti. Boş oda çoktu. Saime Hanım'ın eskilerini de giydi, güzelce bir yıkandı ve gücü yettiği kadar çalışmaya başladı.

Şimdi Bilge'nin gözü arkasında kalmıyordu. Ama kadın adamakıllı cahildi. Kendisine bazı işleri öğretmeye kalkan kıza dikleşiyor:

— Sen ne biliyorsun, diyordu. Kibar eve düştün de adam mı oldun?

Zehra'yı Bilge doğdu doğalı tanırdı. Bir iki defa:

— Zehra Teyze, dedi. Doğru konuş. Burada kalmak, rahat etmek istiyorsan mahalle ağızlarını bırak.

Fakat kadına söz geçirmek ne mümkün? Bilge'yi avucunun içine almak istiyordu:

— Sen sabah, akşam balık yediğin günleri ne çabuk unuttun? Konuya komşuya tabakla, tepsi ile balık götürdüklerini aklından çıkardın mı? Sen buraya kapılanmakla kibar mı oldun?

Bilge mümkün olduğu kadar bu kadından uzak kalmak istiyordu, ama kadın ona teyzelik taslıyor, sık sık:

— Kadın kısmına okumak para etmez. İş öğren iş, diyordu. Doktorun parası sana baki değildir. Benim gibi kalırsın açıkta.

Bilge'nin çilesiydi bu. Özellikle doktorun yalıda bulunmadığı sırada Zehra'nın Bilge'ye sataştığını sezen Saime Hanım, kızdan bir şikâyet duymayınca işi Kenan Bey'e anlatmış, Bilge:

— Bir şey yok, demişti. Cahil kadın.

Daha sonra, birgün, Kenan Bey, her şeyi bildiği iddiasında bulunan Zehra'dan soğanlı yahni istemişti. Adamcağız eti alıp getirdiği gibi, cevizden daha ufacık soğanları da seçmişti.

Bilge okuldan dönüp odasına girmişti. Dışarıda bir konuşma işitti. Mutfağa gidince Kenan Bey'in:

— Bana baksana Zehra, dediğini duydu. Sen ömründe soğanlı yahni yemedin mi?

Kadın karşılık veriyordu:

— Yemez olur muyum?

— Peki ne yapıyorsun? Neye bu soğanları kavuruyorsun?

— Soğanlı yahni yapacağım ya?

— Soğanlı yahninin soğanı kavrulur mu?

— Biz evimizde öyle yaparız. İstemezsen çiğ soğanla pişiririm.

— Kadın ben o küçük soğanları ne diye alıp getirdim eve?

— Ne bileyim, belki bahçeye dikeceksin.

— Allah seni davul etsin.

Kadın kendisine ağır bir küfür edilmiş gibi:

— Ben gayri böyle evde durmam, dedi.

Kenan Bey:

— Durmazsan durma, dedi. Kabahat sende değil, senin gibi kara cahili eve sokanda. Sıcacık yalı, iş rahat. Canının istediğini istediğin kadar ye. Erken yat, geç kalk. Karışan eden yok. Üç dört kat da çamaşır, üstlük vermişler.

Ama Zehra'nın biti kanlanmış işte. Yemiş, içmiş, ahırda beslenen yarış atı gibi azmış, huysuzlanmış.

Çıkıp gitti, giderken kendisine verilenleri de bohçalayıp götürmeyi ihmal etmedi. Sokağa çıkar çıkmaz yüzüne çarpan karlı rüzgâr aklını başına getirmiş olmalı ki ilk işi bahçıvan teyzeye gitmek, çektiklerini, gördüğü hakareti ağlayıp söylemek olmuş.

O berbat havada hayatını topraktan kazanmaya çalışan kadıncağız, düşe kalka yalıya gelerek karlı kunduralarını kapının dışında bırakıp, ıslak yün çoraplarıyla içeriye girmişti.

Bahçıvan teyzenin anlattığına göre, neler uydurmamıştı kadın. Daima hakaret görmüş, aç bırakılmış, itilip kakılmıştı. Ayrıca alacağı da verilmemişti kendisine.

Kenan Bey mosmor olmuştu. Bilge:

— Baba rica ederim sen çekil buradan, dedi. Yedi, içti, biti kanlandı işte. Yumuşak davrandığımız, acıdığımız için böyle başımıza çıkacağı belliydi.

Bahçıvan teyzeye kadının kendisine zaman zaman nasıl saldırdığını, ana kız yalı yanmadan önce nasıl fakir bir hayat yaşadıklarını ele alarak cahil kafasıyla kendisine akıl hocalığı etmeye kalktığını anlatıp:

— Ben komşulara balık sattığımı unutmadım, dedi. Benim burnum büyük değil. Ama bu kadının aç bir mahalle kedisi gibi, kapı kapı dolaşıp karnını doyurmağa uğraştığını, sık sık kapılarına gelerek balık istediğini de unutmadığını söyledi.

Kadın, yalıdan ayrılalı bir saat olmadan Zehra'nn nasıl pişman olduğunu anlatarak cahil bir kadını bağışlamalarını söylemişti. Fakat Kenan Bey, bahçıvan teyzeyi hizmetçinin yattığı odaya götürdü:

— Bak şuraya hanım, dedi. Ev halkının birinden farkı var mı? Ben kimsenin yediğinde değilim. Ama bu kadın bizde ancak on beş gün kaldı, fakat doymadı daha. Gözü, açtı bu kadının. Üçümüzün yediğinden fazlasını yiyor; gene de doymuyordu. İşte gece yarısı, yeniden acıkıp, mutfaktan alarak buraya getirdiği yiyeceklerin kirli tabakları. Ben ne demişim, ne hakaret etmişim? Allah seni davul etsin, demişim değil mi? Ah bilseydim alırdım ayağımın altına.

Kadına Zehra'nın hak ettiği parayı verdiler ve gönlünü de alıp yolladılar. Aradan ancak iki gün geçti. Bilge, sarılı bürülü okula giderken Zehra karşısına çıkmaya başladı. Bayağı ağlıyordu.

— Ben senin anan sayılırım. Bunca yıllık komşunum. Sen doğduğun zaman kundak bezlerini ben yıkadım. Daha tırnaklarımın arasında kirleri duruyor.

Bilge söyliyeceğini bilirdi:

— Evet, babam sağlığında, ben dünyaya gelince seni bez yıkamak için tutmuştu. Evimizde barındın, fazla fazla hakkını aldın. Şimdi yiyip içtiklerini unuttun da tırnağında ki kirler mi kaldı? Yalıda bana yaptığın hakaretleri de unutma.

— Bana bak Bilge, ananın da hatırı var.

— Ne hatırı olacak? Hastalığı sırasında bir gün gelip baktın mı, hatırını sordun mu? Sen nerede yiyecek kokusu duyarsa oraya giden aç kedilere benzersin.

— Ne yapayım Bilge, fakirlik bu. Bundan sonra ağzımı açmam. Ama o adam bana çok hakaret etti.

— Ne hakareti be. Allah seni davul etsin demesine mi hakaret diyorsun? Çekil yolumdan, okula geç kalacağım.

Kadın bir iki defa daha yoluna çıkmıştı ama Bilge yüz vermedi. Üstelik atılıp yüzünü gözünü tırmalamaya kalktığı zaman da ağır çantasını suratına çarparak onu yolun kenarına yıktı.

Köyde fakir ve dul kadın mı yok. Zehra'dan sonra Çakır gelmişti yalıya. Çakır yazlığa gelen olursa onlara hizmet eden, epeyce becerikli, iş bilen, yontulmuş bir kadındı.

Kadın boğaz tokluğuna da çalışabileceğini anlatıyordu. Kenan Bey:

— Hanım, başım dinç olsun yeter, dedi. Ben parasında değilim. Ama şımarıklarla, kendini bilmezlerle hiç işim yok. Bu çocuk, bu Bilge benim manevi evladımdır. Biz karı koca ölünce nemiz var, nemiz yoksa ona kalacak. Ona en küçük bir söz söylenmesine rızam yoktur. O doğmadan önce ben geldim bu yalıya. Babasını da tanırım, anasını da, nasıl yaşadıklarını

da. Aç gözlü komşulardan, kıskançlardan öğreneceğim bir şey kalmamıştır. Çalışacak mısın, buyur çalış, bizim yaşayışımıza uydur ayağını. Kendini paralamana da gerek yok.

Sonra, bazen kadının köyün hâlinden söz etmesine karşı:

— Erkeklerin hepsi tembel, diyordu. O kahveye tıkılıyorlar, sigara dumanı içinde pişpirik oynuyorlar. Her mevsimde, her havada balık vardır. Ama kim kayık sürüp, kürekçi toplayıp da balığa çıkacak. İstiyorlar ki balık onların ayağına gelsin. Rahmetli Arif Reis güderdi bunları "Balığa! Balığa!" diye bağırdığı zaman, çayını yarım bırakan, iskambili masaya atan koşardı. İki kayık, üç kayık peş peşe takılırdı. Bakarsın beş altı saat sonra kayıklar akıntıya kaptırırdı kendilerini. Haydi balıkhaneye. Köye gerdellerin içinde bıraktıkları uskumrular ve istavritler şıkır şıkır oynarlardı. Milletin gözü balık görür, karnı doyardı.

Kadın iddiasızdı. Kenan Bey'in çevresinde "Beyefendi, beyefendi" diye dolaşıyor, işlerini bitirdiği zaman Saime Hanım'ın yanında oturuyor, hatta ağrıyan ayaklarını ovuyor, Saime Hanım:

— Çakır, diyordu. Ellerini ısıt da dizlerime biraz basıver.

Yalının penceresinde, Boğazın sularının yemyeşil akıp geçtiğini ve dalgaların rıhtım taşlarına zıplamaya kaltıklarını seyrederken yunusların da sudan hemen hemen tamamen dışarıya çıkarak daha hızlı dalmak için güç aldıklarını seyrederken Saime Hanım:

— Bilge'nin arkadaşları, derdi. Daha on bir yaşındayken bu balıklara kadar yüzdüğünü bilirim. Korkmuyordu kız. Hâlâ da öyle ya. Ne dersin, bu balıklarda da akıl var. Birkaç yunus Deniz Kızı'nı rıhtıma bağlı görürse çok yakınlara kadar geliyor. İnsan şaşıyor buna. Dalgaların arasından insana garip bakıyorlar.

Çakır:

— İnsanın aklı almıyor bunu hanımefendi, diyordu. Denizdeki balık adama alışır da gelir mi?

Saime Hanım:

— Yunuslar sokulgan hayvanlar, diyordu. Bilge bu yunuslar için her zaman araştırma yapıyor. Bazı büyük havuzlarda, hayvanat bahçelerinde besledikleri yunuslar mükemmel terbiye kabul ediyorlarmış. Bazen Bilge rıhtıma yaklaşan bu balıklardan bir ikisine tuttuğu balıklardan atıyor. Öyle alıştırmış ki.

Sonra içini çekiyordu:

— Zavallı yavrucak, daha pek küçükken rıhtımda oturur, dalgaları seyreder, babasını beklerdi. Beraber gidenleri başka kayıklar toplamış, getirmişti köye. Ama ne Arif Reis'ten bir haber çıktı, ne de o güzelim kayığından. İnsan bir sevdiğinin ölüsünü gözleriyle görmeyince onun öldüğünü bir türlü kabul edemiyor. Kim bilir, belki Bilge'nin içinde bir ümit vardır hâlâ. Bir gün babası çıkar da gelir diye.

— Hanımcığım, beklemeye alışmıştır kızcağız.

— Öyle olacak. Alışkanlık işte.

Sonra Çakır sormuştu Saime Hanım'a:

— Hanımcığım, bu Arif Reis'in kızını kendinize evlat edindiğinizin aslı var mı?

Saime Hanım:

— Elbette, dedi.

— Elin kızı, ele evlat olur mu ki?

— Niçin olmasın? Bizim çocuğumuz olmadı. Kader Bilge ile annesini karşımıza çıkardı. Pekâlâ anlaştık, kaynaştık.

— Köyde derler ki, yangın yerini Doktor Bey üstüne almış.

— Çakır, böyle dedikoduları bize getirme. Kenan Bey tam otuz beş yıl hekimlik yaptı. Sehir şehir dolaştık, bir eşya sahibi

olamadık. Ama kendi halimizde yaşadık. Emekliye ayrılınca da bir zaman sağlık kabini açtı, oradan biraz para kazandı. Arkasından Molla Bey öldü. Bu yalıyı satın aldık varislerden. Bizim kimimiz var ki başkasının malına göz dikelim? Biraz birikmiş paramızla, biraz emekli aylığımızla idare ediyoruz. Arif Bey'in arasına gelince, orası tamamıyla Bilge'nin hakkı ve malıdır.

— Çok istiyenler varmış hanımım. Doktor Bey gezdirirmiş.

— Var istiyenler. Yazlığa gelenler ucuza kapatmaya çalışıyor. Ama yalı arsaları, hele böyle rıhtımları sapasağlam olanlar çok değerlidir. Duruyor işte. Bilge bizden sonra ne yaparsa yapsın!

— Bu Molla Bey yalısı da Bilge Hanım'a mı kalacak?

— Elbette. Başka kimimiz var ki. Evleninceye kadar doktorun maaşı da ona yetim maaşı olarak bağlanır. Sonra Fatih'te de bir evimiz var. Onun kirasınıda alacak.

Çakır şaşıyordu bu işe. Bilge yalıda bir hanım sultan gibiydi. Ona canı ne yemek istediğini sorarlardı. Hemen hemen hep onun istedikleri pişilirdi. Ama onun istedikleri de, o zamana kadar doktorla karısının sevdiğini öğrendiği yemeklerdi.

Birgün doktor yine sormuştu:

— Çakır, sen soğanlı yahni bilir misin?

— Bilirim Doktor Bey.

— Bir pişir de görelim.

Kadın gidip ufarak soğanlardan almış ve yemeği tadı ve tuzu ile pişirmişti. Bazen Kenan Bey aklına bir başka yemek getiriyor, eğer Çakır bunu beceremiyecekse kendisi yardım ediyordu. Saime Hanım, yemek odasındaki divanın üzerinde oturarak onları seyrediyordu.

Çakır hiçbir yoksulluğunu saklamıyordu. Aldığı aylığı sakladığı gibi, dizlerini ovduğu zaman Saime Hanımın:

— Çakır, şu çekmecedeki çantamı aç, içinden yüz lira al.

Dediği zaman da kızarıyor ve bu açıktan gelen bahşiş için:

— Sağ olunuz hanımefendi, diyordu. Kış uykusuna yattığım zaman hep sizleri hatırlayacağım.

— Sen kış uykusuna mı yatarsın Çakır?

— Ne yapayım hanımcığım. Ot yok, ocak yok. Fakir odama çekilir, örtünür yatarım. Yazın kazandıklarımla ölmeyecek kadar bir şey yerim. Ben buna ayılar, karıncalar gibi kış uykusuna yatma diyorum. Kapıdan başımı çıkarmadığım aylar olur.

Bir balıkçının eşi olan Çakır, işte böyle yoksul ve kimsesiz bir kadındı. Kapılandığı bu ailede, herkesin gözünün içine bakıyordu.

Bilge lisenin son sınıfına gelmişti. Yaşının ve cinsiyetinin verdiği bir ağırlık yüzünden, artık Boğazın ortalarına kadar yüzerek açılıp yunuslara arkadaşlık etmiyor, hatta sandala gezintileri bile pek seyrek yapıyordu.

Bostanlara kadar giderse, yanına Çakır'ı alıyordu. Böyle yapmakta hakkı vardı. Sağda, solda gecekondular yapılmıştı. Bunların içinde oturanların hepsi çalışmıyor, birkaçı birleşerek, işsiz güçsüz geziniyor, hatta bostanlara gidip sebze çalanlar, tadsız şakalar yapanlar çok görülüyordu.

Bilge çok güzel ve gösterişli bir kızdı. Böyle işi gücü olmayanların gözünden kaçamazdı. Bu nedenle, sabahları köydeki kızlarla birlikte okula kadar yürürken Çakır da onlara katılıyordu.

Bu Çakır, erkek gibi bir kadındı. Sırasında çok atılgan, sinirli ve kavgacı oluyordu. Doktor:

— Hayırlısıyla şu lise bir bitse, diyordu.

Daha sonrası için Bilge'yi Üniversiteye de yollamak istiyordu. Akrabası, yakınları olmayan bu kızın elinde, geçer bir sanatı, mesleği olursa hayatta yalnızlık duymaz ve diğer insanlara boyun eğmezdi.

Köye, sabahları iki vapur uğruyordu. Şehirde işi olanlar bu vapurlarla gidiyorlardı. Bilge de köyde oturan bir-iki memur gibi bu vapurla gidebilir ve akşam da aynı vapurlarla dönebilirdi.

Lisede, üniversiteyi okuyacak birkaç kız daha vardı. Bunlardan biri de, tam bir balıkçı kızıydı. Babası ölmüş, ağabeysi aileyi geçindiriyor ve kız kardeşini de okutuyordu.

Bu Üniversite fikrine yavaş yavaş Bilge'nin de aklı yatıyordu. Bir eve kapanıp kalamazdı. Analığı olan Saime Hanım günden güne çöküyordu. Doktor Kenan Bey karısının ölümünün vereceği acıya kızı da yavaş yavaş alıştırıyordu:

— Ne yapalım Bilge, insanların ömrünü uzatmak elimizde değil ki. Korktuğumuz şey bir gün olacaktır.

Kenan Bey, daha köye ilk gelişinde, satın aldığı yalıya bir de telefon almıştı. Hemen hiçbir yerle konuşmazdı.

Telefon gibi, müzik dolabı, en son evlere girmiş mutfak aletleri, televizyon gibi medeni araçlar da yalıda bulunuyordu. Ayrıca doktorun kitaplığı vardı. Öyle pek gezisi olmayan Saime Hanım bir zamanlar roman meraklısıymış. Kitaplığın bir köşesinde klasik romanların çoğu ve bu arada en eski gramofon plakları vardı.

Bilge iki yıl içinde müzik öğretmeninden çok faydalanmıştı. Kadıncağız nihayet:

— Kızım, benim sana göstereceğim bir şey kalmadı, demişti. Senin yeteneklerinle benden daha ileriye geçtiğini görüyorum. Boşuna gölge etmiyeyim.

Bilge hocasını sevmişti. Kadıncağız fakir sayılırdı. Bilge'ye ders vermekte onun çıkarları olmuştu. Ama artık kendisini gereksiz görmüş ve yavaş yavaş elini, eteğini çekmişti.

Bilge fevkalade bir kızdı. Hemen her alanda başarılıydı. Edebiyat kitaplarını karıştırır, bazen doktorla şiir münakaşaları yapar, birlikte üniversiteye gitmeyi tasarladıkları balıkçı kızı Hamide'yi de yalıya çağırır, kendi aralarında eğlenir, ya da şu son lise senesinin derslerini konuşurlardı.

Hamide, doktordan müsadeli olarak gelmişti yalıya. Zaten Bilge ile kırklıydı. Dürdane Hanımın komşusu olan annesi henüz sağdı. Ayrıca, yine bir balıkçı ailesinin kızını, gelin olarak almışlardı.

Bilge, Hamide'ye elinden geldiğince yardım ediyordu.

İki kız, okuldan dönüşte Saime Hanım'ı da ya balkonlu odaya ya salona ya da rıhtıma götürüyor, onu biraz ferahlatmaya çalışıyorlardı. Doğrusu Bilge bir öz evlattan çok daha iyi bakıyordu analığına. Keder gördüğü, yetim büyüdüğü hâlde yaratılışı ile şen ve hareketli bir kızdı.

İşte bu yüzden bitişik yalıya, yazlığa gelenler de onunla çok meşgul oluyorlardı. Bu bitişik yalı, bir zamanlar mutasarrıf olan bir kimseye aitti. Adamcağız ölmüş, yalı oğluna kalmıştı.

Baba ekmeğine alışık olan bu evlat, Asaf Bey, akrabasından bir kızla evlenmişti. Karı kocanın iki çocuğu da ölmüş ve bir üçüncüsü dünyaya gelmemişti. O koskoca yalıda kukumav gibi yalnız oturuyorlardı. Yaşları da hayli ilerlemişti. Kenan Bey'in yalısının yanında çiçek yetiştirdiği ve rıhtıma geçilecek yolu olan bir bahçe vardı. Bundan sonra mutasarrıfın yalısının yangın duvarı gelirdi. İki rıhtımın arası genişçe bir kayık geçecek kadar aralıktı.

Asaf Bey'in hanımı Necmiye, ara sıra Saime Hanım'ı ziyarete gelirdi. Kocası, hemen hiçbir işte tutunamamış, doğru dürüst bir tahsil yapmamıştı, ama mutasarrıfın oğlu olarak böbürlenirdi. Kenan Bey onun için:

— Karnı aç, ama kibirli bir adam, derdi.

Asaf Bey'in yaşı hemen hemen Kenan Bey'in yaşına yakındı. Bilge gerek bu yaşlı adamın, gerek karısının üzerinde yeni almış bir elbise görmemişti. Asaf Bey sık sık rica eder, sandalı alarak rıhtımlardan midye çıkarmaya çalışırdı. Bu iş yüzünden elleri daima çizik çizikti.

Necmiye Hanım'ın ufak bir öğretmen aylığı vardı. Ama bu aylıkla kuru ekmek yemeleri bile imkânsızdı. Asaf Bey sabahtan akşama kadar balık tutmaya çalışır, balık olmazsa midye çıkartır ve hayli kalabalık olan komşu köye giderek, iskele yakınlarında, en çok yazlığa gelenlere satardı.

Tabii ara sıra, Asaf Bey tutabilirse balıklarıyla, ya da rıhtımlardan söktüğü midyelerle bu ailenin yemek masrafına katkıda bulunuyordu.

İki yalı rıhtımı arasında, ancak bir buçuk metre kadar bir aralık vardı. Daha önce Molla Bey Mutasarrıf Bey ile çok iyi geçinirmiş. Söylendiğine göre içtikleri su ayrı gitmezmiş. Ama bu yalıların esas sahipleri ölünce, özellikle Kenan Bey iki rıhtımdan biribirine geçilecek olan bir tarafı korkuluklu iskeleyi, çürüklüğünü bahane ederek ortadan kaldırmış, şimdi Necmiye Hanım, Saime Hanım'ı ziyarete gelmek için yalıların arkasına düşen caddeden geçmek zorunda kalıyordu.

Asaf Bey, kendi kayıkhanesine bir iki balıkçının, sert havalarda kayıklarını çekmesine müsaade ediyordu. Tabii bu sebeple üç beş kuruş da alırdı.

Kenan Bey, Asaf Bey'e fazla yüz vermiyordu. Zaten hemen hemen köyde kimse ile yakın ahbaplığı yoktu. Önce tek başına yalıya sahip olduğunu çekememişler, arkasından köye gelip de hiçbir hastaya bakmamasına kızmışlardı. Ama, herkesin bildiği gibi, bu çekemiyen ve çekiştirenlerin arasında, yardım parası toplamak veya kendilerine bir yardım sağlamak için gelenler eksik değildi.

Şimdi bu kimseler,daha ziyade. Bilge'nin yalıda olduğu zamanı kolluyorlardı. Kız gelir gelmez hemen damlıyor ve istiyeceklerini istiyorlardı. Bilge her defasında:

— Kendisinden neye istemiyorsunuz? diyordu. Hep beni araya koyuyorsunuz.

— Aman, o nemrut adamdan bir şey istenmez?

— İyi ama, istiyorsunuz işte. Benim param mı var ki size vereyim?

— Sen söylersen, senin hatırını kırmaz.

— Söyliye söyliye hatırım kalmadı benim de?

— Ne yapacak bu adam parayı, mezara mı götürecek?

— On defa para ver, bir defa vermedin mi, senden kötüsü yok, öyle mi? Haydi bakalım, başka kapıya.

Bilge'nin böylece kapıyı yüzlerine kapattığı adam çoktu. Bu defa doktora yanaşmaya çalışıyorlardı:

— Beyefendi, bir ricada bulunabilir miyim?

Kenan Bey hemen:

— Benim sizlere verecek param yok, mezara götüreceğim, diyordu.

Tabii el açanlar kendi hataların, kendi kötü huylarını anlıyor, bir kısmı kendi kendisinden utanıyordu.

Necmiye Hanım'ın da, yazın kiracı gelince ödemek şartı ile, borç para istediği oluyordu. Ama kaç yaz geçmiş, ödünç para unutulmuştu.

Onların köyün esnafına da borçları vardı. Sık sık rıhtımda bağırtılar olur, bir kasap, ya da bir fırıncı, sesi yettiği kadar bağırır, zavallı merhum mutasarrıfın mezarında kemikleri sızlardı. Köyde iyilikleri ile tanınmış, arkasında alacaklar ve iyilikler bırakmış olan bu adamın yalısında şimdi "Dolandırıcı bu adam." hakaretleri savruluyordu.

Kenan Bey'ler, böyle alacaklı gelince rıhtımdan kaçar, pencereden görünmemeye çalışırlardı. Hâl böyle iken Asaf Bey rıhtımdan seslenirdi:

— Komşu, ne günlere kaldık, duydunuz mu? Benim kimseye on para borcum yok. Kapıma alacaklılar geliyor. Her ne ise herifi benzettim.

Kenan Bey Bilge'ye:

— Allah kimseyi bu dereceye düşürmesin, diyordu. Ben bu Asaf Beyefendi'nin gençliğini bilirim. Amcama, ziyarete geldiğim zaman, daha askerliğini yapmamıştı. Motorla yalıların önünden yıldırım gibi geçer, rıhtımlarda oturanların üstünü başını ıslatırdı. Eeee, o tarihte baba fırını has ekmek çıkartıyordu. Millet okullarda dirsek çürütürken bu, denizde, motor fiyakaları yapardı.

Yalının diğer tarafında da Habip Efendi'nin yalısı vardı. Bu yalıdan sonra da, Bilge'nin babasının, yanmış olan yalısı gelirdi. Habib Efendi'nin yalısı iki katlıydı ve biraz geriye yapılmıştı. Rıhtımdan sonra kameriyeli bir bahçesi, yanında da limonluk dedikleri camlı ve büyük bir oda vardı ki, son zamanlarda bunun masrafına da dayanamamış ve öylece bırakmışlardı.

Babasının ölümünden bir iki yıl sonra, bu Habip Efendinin oğlu ölmüş, yalı bir zaman boş kalmış, sonradan ihtiyar bir kadın bir hizmetçi ile gelip oturmaya başlamıştı. Bu aile, Arif Reisin yalısı yanarken büyük korkular geçirmişti. Ama aradaki yangın duvarı ve rüzgârın ters yünde esmesi o yalıyı kurtarmıştı.

Dürdane Hanım alçak gönüllü, terbiyeli bir kadındı. Bu Habip Efendinin yalısına gelen ihtiyar kadına: "Hanımefendi" derdi. Hâlbuki diğer komşular "Şerife Hanım" derlerdi.

Kimdi bu Şerife Hanım?

Bilge bunu öğrenemedi. Doktor Kenan:

— Biraz kibirli insanlardı, demişti. Habip Efendi esnaftan biriymiş. O zaman Eminönü'nden Unkapanı'na doğru giderken bir Asmaaltı, dedikleri ticaret yeri vardı. Bu adam orada toptancılık yaparmış. Daha doğrusu, bu toptancı mağazasını asıl sahibi, Şerife Hanım'ın babasıymış. Bu Habib Efendi onun yanında çalışırmış. İyi yetişmiş bir adam olmalı ki mağaza

sahibi ölünce kızını almış. Aslına bakarsan yalı Habib Efendinin değil, Şerife Hanımın malı. Ben babasını pek hatırlamam. Bu yalıya pek seyrek gelirdim. O tarihte esnafa pek itibar edilmezdi.

— Benim babam da bir balıkçıydı.

Bilge bunu söylediği zaman Kenan Bey:

— Kızım, demişti. Benim tanıdığım tarihte, deden inmeli bir adamcağızdı. Tekerlekli bir koltuğu vardı. Yalınızın ikinci katındaki bütün kapı eşiklerini kaldırmışlardı. Deden arabasıyla odadan odaya, oradan balkona çıkabilirdi. Ne iş yaptığını, bu yalıyı nasıl aldığını bilemem. Yalnız amcam Molla Bey ona çok hürmet eder, sık sık ziyaretine gidermiş.

Bilge:

— Ben annemin akrabasını da bilmiyorum, dedi birgün. Birçok mektup, resim ve bir de aile albümü vardı. Pek küçüktüm, şimdi hatırlamıyorum. Yangın bizim yalımızı değil, bütün geçmişimizi ve anılarımızı da yaktı.

Bu, Habib Efendi'nin yalısına o yaz, mayıs başlarında bazı kimseler geldi. Yalı panjurları, kapıları sımsıkı kapalı dururken birden içeride bir temizlik başlamıştı. Ne de olsa komşu idiler. Bilge de merak etmişti. Annesiyle gittiğini hatırladığı bu yalı onu ilgilendiriyordu.

Bilge imtihanlarıyla meşguldü. Havadisleri ancak akşam yemeklerinde, sofra başında alıyordu. Kenan Bey:

— Şerife Hanım'ın bir kızı vardı, demişti. Seniye derlerdi ona. Bir kuyumcu ile evlenmişti sanırım. Bu dediğim en az otuz yıllık lakırdı. Taşradaki görevden şehre döndükçe amcama gelir, bir gece kalırdım. Dün sabah rıhtımda gördüm. Ak pak olmuş bir adam. Bir de kadın. Kadın beni tanımış olmalı ki adımla seslendi. Bu gelenler Şerife Hanım'ın kızı ile dama-

dı imiş. Bu yazı yalıda geçireceklermiş. Annesi, sonra seni de sordu Saniye Hanım.

Bilge bu kadını tanımıyordu. Herhâlde o tarihte temelli olarak yalıda oturmuyorlardı. Fakat Serife Hanım'ı tanırdı. Annesiyle birlikte giderdi onlara.

Bilge liseyi bitirmiş, üniversite hazırlıklarına başlamıştı. Niyeti en kısa zamanda diploma alacağı bir fakülteye girmekti. Pedagojiyi istemiş. Kenan Bey de bunu uygun bulmuştu. Böylece öğretmenlik yapabilecekti kız.

Liseyi bitirmenin sevincine analığının hastalığı da bir tadsızlık katıyor, bazı geceler kalkarak yaşlı kadının ıstarıbını dindirmeye veya onu avutmaya çalışıyordu.

Bu arada, bir akşam üzeri, rıhtımda otururken komşu yalının rıhtımından Seniye Hanım ona adıyla seslenmişti:

— Bilge, nasılsın bakayım?

Bu teklifsiz, biraz da kendini beğenmişçesine edilmiş bir sözdü. Bilge fazla üstünde durmadı:

— Teşekkür ederim, dedi. İyiyim.

İhtiyar kadın rıhtımın kenarına kadar gelmişti. Saçları ağarmış, zayıflayıp epeyce çökmüştü. Bilge onu etli canlı, ve diri olarak tanırdı. Zaten pek fazla da konuşmamışlardı. Yalılarının yanması onların kabahatiymiş gibi, bir süre selamlaşmayı bile kesmişlerdi.

Kadın araştırıyordu:

— Demek Molla Beylerle oturuyorsunuz?

— Evet efendim.

— İyi bir aylık veriyorlar mı sana?

— Benim aylık aldığım yok Hanımefendi. Kenan Bey ve hanımı beni evlat edindiler.

— Ben o evlat edinmeyi bilirim Bilge. Bu, kimsesiz bir kızı bağlayıp evin bütün işini üstüne yıkmak için iyi bir oyundur.

— Ben bu sene liseden mezun oldum Hanımefendi. Kısmet olursa üniversiteye gideceğim.

— Sen mi? Çok şey!

Bu sırada yalının rıhtımına bir subay çıkmıştı. Pek genç görünüyordu. Galiba bir teğmendi. Seniye Hanım'a anne, diye seslenmişti. Onlar konuşurken Bilge hemen oradan uzaklaştı.

Sağdan soldan sataşmalara alışmıştı Bilge. Ama böyle, yıllardan sonra ilk defa gördüğü, yaşlı başlı bir kadının aşağılayıcı konuşması canını sıkmıştı.

Asaf Bey'in eşi Necmiye Hanım, Saime Hanım'ı yoklamaya gelmişti. Bilge salona girince ona seslendi:

— Kızım, Ekrem'i gördün mü? dedi. Maşallah iyi yetişmiş.

Bilge sordu:

— Ekrem dediğiniz kim teyze?

— Seniye Hanım'ın oğlu. Görmedin mi?

— Bana seslenmişti. Biz konuşurken bir subay geldi, tanımıyorum.

— Ekrem işte o. Seniye Hanımın son çocuğu. Kadın kırkına gelirken onu dünyaya getirmiş. Bir de kızı var, ama evli. Ekrem pek anasına benzemez. İyi huyludur.

Kadın gittikten sonra Saime Hanım yemekte, Bilge'ye:

— Necmiye Hanım aracılık yapmaya kalkıyor, dedi. Sen rıhtımda, Seniye Hanım'la konuşurken başını pencereden çekmedi.

Kenan Bey:

— Biz bu kadına Bilge için koca ısmarlamadık, dedi. Kız okuyacak. Sonra daha onyedi yaşında.

Saime Hanım:

— Bunu Necmiye Hanım düşünür mü? dedi. O bir işler-becerip beş on kuruş çıkar sağlamaya bakar. Bana Ekrem'i öve öve bitiremiyor. Yirmi altı yaşındaymış. Hukuku bitirmiş, yedek subaylığını yapıyormuş.

— İyi ya, Allah versin.

Hiç beklemedikleri bir sırada Ekrem Bey de caddeden dolaşarak Kenan Bey'i ziyarete geldi. Bu sırada sivil elbiseler giymişti. Bilge onu pek hatırlamıyordu. Ama Ekrem Bey Dürdane Hanım'dan, Arif Reis'ten söz açıyor, sık sık Bilge'nin gözlerinin içine bakıyordu.

Misafir gittikten sonra; Kenan Bey:

— Galiba bu delikanlı sana abayı yaktı, dedi. Ama Seniye Hanım kolay kolay yenilir, yutulur kibirlilerden değildir. Hâlâ eski devirlerin havasını güdüyor.

Bilge Ekrem Bey ile hiç ilgilenmiyordu. O üniversiteye gidecek ve yalnızlık yıllarında kendisini avutacak ve geçimini sağlıyacak bir meslek edinecekti.

Her sabah, köye de uğrayan vapura bindiği bir gün, vapurun hareketinden pek az sonra Ekrem Bey resmi elbiseleriyle yanına geldi. Bilge bu yakınlıktan hiç hoşlanmadı. Fakat genç adam hemen konuşmaya girişmişti:

— Ne tarafa gidiyorsun Bilge?

Bu çok teklifsiz bir soruydu. Bilge'nin büsbütün canı sıkıldı.

— İstanbul'da işim var, dedi.

— Bir yerde buluşup yemek yiyebilir miyiz?

— Ne münasebet.

— Çocukluk arkadaşı değil miyiz?

— Ben yalıda sizi hiç hatırlamıyorum.

— Nasıl olur, annen bizden hiç çıkmazdı.

— Annemin öyle komşu komşu gezdiğini ben hatırlamıyorum. Şerife Hanım'la daha fazla görüşürdü. Anneniz köyde oturmazdı.

Bilge susmuştu artık. Ekrem Bey konuşuyordu:

— Neye canın sıkılıyor, anlamıyorum. Ben nihayet sana yardım etmek isterim.

— Yardıma ihtiyacım yok.

— Neden böyle susuyorsun, anlamıyorum.

— Bunda anlamıyacak birşey yok. Anneniz hanımefendiyi ömrümde ancak birkaç defa gördüm. Bana rıhtımdan seslendi. Doktorun evinde hizmetçi olarak çalıştığımı bana dokundurdu. Kaç para alıyorum, beni nasıl aldatıyorlar. Bütün bunlar ne demek?

Ekrem Bey kızarmıştı. Bilge:

— Benimle neye ilgilendiğinizi anlıyamıyorum, dedi. Kendinize eğlence mi arıyorsunuz?

Ekrem Bey:

— Annem senin canını sıkmış olabilir. Ama bunda benim suçum yok. Ben iyi niyet sahibiyim.

— Aksini söylemedim, ama artık beni rahat bırakınız.

Bilge komşu iskeleden binen Hamide'ye seslendi. Kız memnuniyetle onun yanına geldi. Ekrem Bey ister istemez sigarasını yaktı ve gazetesini açarak okumaya daldı.

Bilge, Hamide ile üniversiteye kadar yürüdü. İşlerini yaptılar ve yine birlikte döndüler.

Bilge için İstanbul'a gidip gelmek bir sıkıntı olmuştu. Bir iki defa daha gitti. Yine Ekrem Bey karşısına çıktı. Konuşmakta direniyordu. Bilge her defasında Hamide'yi yanına alıyordu. Sonra, Ekrem Bey'in yıllık izni bitmiş olacak ki artık görünmez oldu.

Bilge bütün sonbaharı üniversiteye girebilmek için çalışmak ve işlemleri takip etmekle geçirdi.

Yatağından çıkamıyan ve ıstıraplar içinde kıvranan Saime Hanım:

— Bilge, senin üniversiteye yazıldığını, gidip gelmeye başladığını görmeden ölmek istemiyorum, diyordu.

Bilge üniversiteye girebildi. Hayli sıkılmış ve yorulmuştu. Başarıyı biraz da Saime Hanım'ı memnun etmek için istiyordu.

Nihayet sonbaharın o soğutmaya başlayan günlerinde, her sabah erkenden köyden kalkan vapurla giderken kendisinde yeni bir güç ve canlılık bulmuştu. Hamide ile birlikte gidiyordu. Yeni bir kıyafeti, yeni elbiseleri vardı. Hemen hiçbir şeyden mahrum değildi.

Doktor Kenan Bey, bütün gün karısının başında bekliyor, bazen geceleri de onun ağrılarını, sıkıntılarını gidermeye çalışıyor, hemen hemen hiç uyumadığı geceler oluyordu.

İşin sıkıntılı bir tarafı da hastayı yoklamaya gelenlerdi. Necmiye Hanım hemen bütün gün yalıdaydı. Diğer taraftan Seniye Hanım da sık sık hastayı yoklamaya geliyordu.

Kenan Bey bir iki defa bu kadına çatmıştı:

— Komşu hanım, rica ederim hasta karıma Bilge'yi çekiştirmeyiniz. Saime Bilge'yi çok sever. Bizim evladımız olmadı. Onu evlat edindik. O da çok hayırlı bir kızcağız.

Seniye Hanım:

— Aman Doktor Bey, diyordu. İyilik kadir bilene yapılır. Nedir o kızın kibri? Kimin nesi olduğunu ne çabuk unuttu. Ama zaten bir balıkçı kızından daha başka bir şey beklenmez. Eh yakında kime ne iyilik ettiğini görürsünüz. Bilge nankörün biridir.

Kenan Bey kızıyordu:

— Siz yıllardan beri yalıda değilsiniz. Hangi iyiliğinizi ortaya koyuyorsunuz da Bilge'ye nankör diyorsunuz?

— Eeeee, doktor bey. Yakında kokusu meydana çıkar. Sabahları çıkıp gidiyor, üniversite nesine? Ama doğrusu iyi bahane. Kim arayıp soruyor ki?

— Seniye Hanım, rica ederim yeter. Bilge ne isterse yapsın, canı sağ olsun.

Herhâlde Ekrem Bey, Bilge'nin kendisiyle konuşmak istemediğini annesine söylemiş olacaktı ki, kendisinde bir soyluluk bulunduğunu anlatıp duran Seniye Hanım aklına gelen her türlü kötülüğü Bilge'ye yüklemeye çalışıyordu. Kimse ile görüşmezken Bilge'yi çekiştirmek için yeni yeni komşular peydahlıyor özellikle Necmiye Hanım'la dertleşiyordu.

Bilge babalığına soruyordu:

— Annem iyi olacak mı dersiniz?

Kenan Bey başını iki yana sallamıştı:

— İşi bitik, kadıncağız ilaçla yaşıyor. Ölse de kurtulsa.

— Bu nasıl lakırdı baba?

Kenan Bey:

— O, benim elli yıllık karım, dedi. Bana bunca yıl hizmet etti, emeği geçti. Ağrılar, sancılar içinde kıvranmasını mı istiyeyim? Ölüm onun için bir kurtuluş ama onun ölümü benim için yıkımdır Bilge.

Sözünün burasında yüzüne iki damla yaş inmişti.

Saime Hanım yolcu idi. Ölüp kurtulmasını istemekle beraber Kenan Bey tanıdığı en iyi hekimleri telefonla çağırmış, karısını muayene ettirmiş, derdine çare aramıştı. Ama gelenler de:

— Yaş ileri, diyorlardı. Bedende direnç kalmamış.

Ve sonunda çaresiz kalan insanların ister istemez söylediği sözü onlar da söylemişlerdi:

— Allah'tan ümit kesilmez.

Ama bu ümit, Bilge'nin pedogojinin ilk yılını bitirdiği sonbaharda kesildi. Bir gece pek geç yatmış olan Bilge'yi Kenan Bey uyandırdı:

— Seni istiyor kızım.

Bilge uyku sersemi bitişik odaya koşmuştu. Anne demeye dili varmazken şimdi "Anneciğim" diyordu.

Kadıncağızın bakışları matlaşmıştı. Fakat konuşuyordu:

— Kızım, benim mücevher kutumu al, getir.

— Peki anneciğim.

— Aç kutuyu.

— Açtım annem.

— O iki bileziğimi tak bileğine.

— Peki anne.

— Taktın mı?

— Taktım anneciğim.

— İncileri de boynuna tak bakayım.

— Peki anneciğim.

— Taktın mı?

— Taktım anneciğim.

— Beğendin mi?

— Çok beğendim anneciğim.

— İki tane de yüzüğüm olacaktı.

— Burada anneciğim.

— Onları da tak parmaklarına.

— Takıyorum anneciğim.

— Hangi parmağına oldu?

— Biri yüzük parmağıma, biri de serçe parmağıma.

— Güle güle takın kızım.

— Anneciğim, şimdi sırası mı bunun?

— Kızım ben ölüyorum. Ölünün arkasından kalan takıları diye içine bir ürperti gelmesin diye simdi veriyorum. Senin olsun.

— Sağ olunuz anneciğim.

— Sen şimdi git yatağına kızım. Kapıyı da çek. Baban bana biraz Kur'an okusun.

Kenan Bey kızı ite kaka götürmüştü. Uyku sersemi olan Çakır bu sahneyi kapının yanından seyrediyordu.

Bilge karyolasına oturarak ellerini yüzüne kapatarak hıçkırıklarla ağlarken bitişik odadan Kenan Bey'in okuduğu Kur'anın sesini işitiyordu.

Saima Hanım "Onları tak parmaklarına." diyordu son nefesinde.

Neden sonra, sonbahar sabahı, yalının bahçesindeki ihtiyar ağaçların dallarında kuşlar cıvıldarken, ortalığın iyice ağardığı sırada Kenan Bey titreyen elleriyle sigarısını yakarak kapıyı açmıştı:

— Başın sağ olsun yavrum, anacığın kurtuldu.

Bu ölüm Saime Hanım için bir kurtuluştu. Arka üstü, hareketsiz yatıyordu. Kenan Bey onun gözlerini kapatmış, namaz başörtüsü ile çenesini bağlamıştı.

Bir defa üzerine çektiği yatak çarşafını açtı.

— Bak kızım, dedi.

Bilge baktı. Kadıncağızın hafif aralık olan dudaklarında ne bir ıstırap kıpırtısı vardı, ne de bir can belirtisi. Dinlenir gibi, hiç kıpırdamadan, bırakılmış bir eşya gibi yatıyordu.

Kenan Bey onun yüzünü tekrar örterken:

— İşte bu kadar kızım, dedi. Gerçi nefesi bize faydaydı, ama çok çekiyordu. Kurtuldu gitti, kendisiyle birlikte benden de pek çok şey alıp götürdü. Yıkıldım Bilge.

Ertesi sabah, köyden gelen bir kalabalıkla Saime Hanım semtin mezarlığına götürülürken Kenan Bey ayakta sallanıyordu. Herşey olup bittikten sonra, yalıya gelir gelmez korkunç bir ağlamaya tutuldu. Bilge:

— Baba, sen olsun bitirme kendini, diyordu.

Çakır söyleniyordu:

— Bırak ağlasın, rahat eder.

Ölenle ölünmüyordu. Nasıl uyuyabileceklerini düşünüyorlardı. Fakat üzerlerine çöken bir ağırlıkla kendilerinden geçtiler.

Kenan Bey sessizdi, üşüyordu. Oturduğu yerde uyukluyordu. Boşalmış, canı çekilmiş, birden beş yıl daha ihtiyarlamış gibiydi.

Bilge ihtiyar adama bir süveter daha giydirerek onu sonbahar güneşine karşı yalının rıhtımındaki sıraya çıkartıyordu.

— Baba, biraz da beni düşün. Yapayalnız ne yaparım ben? Kendini pek bıraktın. Sen bu ölümü bekliyordun. Kurtuldu işte. Şimdi ne ağrıları var, ne sızıları. Karnı doymuş bir çocuk gibi rahat rahat uyuyor. Biz, biz ne olacağız?

Kız, şikâyet yollu küçük bir çığlık attıktan sonra ellerini yüzüne kapatarak ağlıyor, o zaman Kenan Bey:

— Kusura bakma kızım, diyordu. Elli yıllık eşimdi benim. Ayrılmak kolay değil. Ama dünyanın işi böyledir. Doğduğumuz gün ölüme mahkûm olmuşuzdur. Bu dünyanın bir de ahireti var. Sen bana bakma. Şaşkına döndüm. Beni dolduran sanki o kadıncağızdı. Boşaldım. Ama geçecek, elbette geçecek.

Baş sağlığına gelenlerin de arkası kesildi. Kenan Bey bir iki hekime gitti. Bilge ile birlikte. Onda bir asap bozukluğu buldular. Sakinleştirici ilaçlar verdiler. Her gün yürüyüş yapmasını söylediler.

Kenan Bey bir gün Bilge'yi de alarak karısının mezarına gitti. Yalıda yetişen sonbahar güllerinden götürdüler, Molla Bey'in mermer lahdinin yanındaki toprak kümbedine gülleri bıraktılar.

Aradan bir ay kadar bir zaman geçti. Acılar içeriye çöktü, artık ağlamaz ve öleni düşünmez oldular. Bir gün Çakır Bilge'ye sordu:

— Bu adam senin asıl baban değil.

— Ne olacak, ne diye soruyorsun?

— Hani derim ki ihtiyar adam.

— Bak, hastalık var, sağlık var. Erkek adam bu, bir hasta olsa sen ona bakamazsın. Yatar kalır, çocuk gibi temizlemek, altından almak gerekir.

— Peki, ne diye şimdi bunları bana söylüyorsun?

— Hani demek isterim ki sen bu adamı evlendirsen iyi olur.

— Bu yaştan sonra evlenir mi?

— Biyol sor bakalım.

— Nesini sorayım, analığım öleli daha ne kadar oldu ki?

— Ölenle ölünmez. İhtiyar adam. Yatar kalır.

Bilge şüphelenmişti.

— Kimi alayım ki? dedi.

Çakır'ın esmer yüzü kızardı:

— Hani derim ki şunun şurasında birbirimizi tanırız.

Hizmetçi "Bu adam senin baban değil." diyordu.

Elin karısını eve sokmak doğru olmaz.

Bilge birden sinirlendi. Bu kadın kendisini bilmez bir cahildi. Bilge'yi de çok saf ve kolay kandırılır sanıyordu. Fakat kız:

— Sen sana verilen işe bak. Başka şeye karışma.

Çakır sustu. Belki de içinden Bilge'ye kinlenmişti. Onu Kenan Bey'le arasında bir engel gibi görüyordu. Çok sürmezdi, elbet bir kocaya varacak ve çekilip gidecekti. O zaman Çakır Selime kandırabilirdi ihtiyarı.

Öte yandan Seniye Hanım da Bilge'ye öyle aşağılayıcı davranışlardan vazgeçmiş, yumuşamış ve gönlünü almaya hazırlanmıştı. Rıhtımda gördükçe sesleniyor, hatırını soruyor, bazen caddeden dolaşarak kahve içmek bahanesiyle geliyordu.

Kadının konuşmasındaki değişikliğe Bilge şaşıyordu. kendisine bir balıkçı kızı olduğunu her fırsatta ortaya koyan kadın şimdi:

— Anneciğin yaradılıştan kibar bir kadındı, diyordu. Nur içinde yatsın, kardeş gibiydik.

Köyün eski sakinleri azınlıkta kalmışlardı. Kenan Bey rıhtımda beklerken, Bilge bazen balığa çıkıyor, fakat babalığının üzülmesine meydan vermemek için pek açılmıyordu.

Seniye Hanım da Necmiye Hanım da gidip gelmesi kolay olsun diye, rıhtımların arasına iskele konmasını istiyorlardı. Fakat Kenan Bey:

— Ne gereği var, diyordu. Birkaç kök çiçek dikiyorum. Oyalanıyorum işte. Rıhtımdan rıhtıma iskele koyarsak kediler geliyor.

Kenan Bey'i öteden beri geçimsiz olarak biliyorlardı. Araya Bilge'yi koymak istedikleri zaman da kız:

— Ben karışmam, diyordu. İhtiyar adama uygun bulmadığı birşeyi yaptırmak istemem.

Kenan Bey'i yalıda bırakarak üniversiteye gitmek. Bilge için biraz üzüntülü oluyordu. Ama adamcağız, kızın oturup kendisiyle birlikte çile doldurduğunu istemiyor, kütüphaneye benzettiği yatak odasında, kendisine aralıksız gönderilen tıp mecmualarını okuyor, köyden bir iki misafirle avunuyordu.

Bu arada Seniye Hanım kendisinin yalnızlığını ileriye sürmüş ve âdeta evlenme teklifinde bulunursa iyi karşılayacağını üstü kapalı olarak ima etmişti. Kenan Bey başına yeni bir dert açmak, başkalarının çıkarına kendi rahatını kaybetmek niyetinde değildi.

Necmiye Hanım'ın aracılığı ile Seniye Hanım'ın, sadece kendisine bir iyilikte bulunmak için, varmak teklifini açıkça reddetmişti. Bir bahane ile yalıya gelen Seniye Hanım bu defa Ekrem'le Bilge'yi evlendirmek teklifini ileriye sürdü.

Kenan Bey:

— Komşu hanım, dedi. Bilge'nin bir balıkçı kızı olduğunu, hatta üniversiteye gitme bahanesiyle gezip tozduğunu, sonra, yapılan iyiliklerin kadrini bilmeyecek kadar nankör olduğunu söyleyen siz değil misiniz? Simdi böyle bir kızı nasıl olup da oğlunuzla evlendirmek istiyorsunuz?

Seniye Hanımın:

— Cahil kız, kendisine de söyledim. Ben soyluluk iddiasında değilim. Zaman çok kötü. Böyle tek başına gidip gelirken bin çeşit insanla karşılaşıyor. Bir tarafa kapılmadan, benliğini, kişiliğini kaybetmeden, yüzü gözü açılmadan bir ev kadını yapmak isterim. Ne de olsa komşuyuz.

Demesine karşı Kenan Bey:

— Sağ olunuz, dedi. Ama Bilge okuyor, biraz da öğretmen okuluna gidecek. Elinde bir mesleği bulunması lazım.

Evleneceği adamın ne çeşit bir kimse olduğunu bilemem. Kimseye güvenilmez.

Seniye Hanım:

— Ziyan olmasını istemiyorum Kenan Bey.

— Alnımızın yazısını görürüz Seniye Hanım.

— İyi ama Bilge sizin düşüncenizde değil. Onun Ekrem'le evlenmesine siz engel olmayınız. Karar vermişler bile.

Doktor soğukkanlılıkla:

— Öyle mi? dedi. Haydi hayırlısı. Yangın bacayı sardığı zaman bana da haber verir kız.

Aslında Bilge'nin gerek Seniye Hanım'dan, gerek Ekrem Bey'den birşey beklemediğini Kenan Bey çok iyi biliyordu.

Zaten bu yakıştırmalar Bilge'nin arasına yazlığa gelen bir zenginin alacaklı olmasından sonra çıkmıştı. Gerçi daha önce, Ekrem Bey'in Bilge ile bir anlaşma girişimi yapmış olduğunu biliyordu doktor. Fakat kız:

— Ben kendilerinde üstün bir zekâ bulunduğuna inanıp karşısındakileri aptal yerine koyan insanlarla anlaşamam, demişti. Ekrem Bey'e eğlence lazımdı, benden yüz bulamayınca işi evlenme vaadine kadar götürdü. Onlar, ana oğul çok zeki insanlar, ben unutkan bir deniz kızı. Oh, ne âlâ memleket!

Simdi yarı yarıya yanmış, ama yine yazları yeşeren birkaç ihtiyar ağacın yaşadığı ve Bilge'nin izniyle bir iki balıkçı kayığının çekildiği bu arsaya Kenan Bey on milyon istiyordu.

Aşçılar, hizmetçilerle büyümüş olan Seniye Hanım şimdi sabahtan akşama kadar tek başına oturuyor ve oğlunun eline bakıyordu. Bilge gibi zengin bir kızı ele geçirmek için

yapılan çalışma zahmete değerdi. Bunu ana oğul sık sık konuşuyorlardı.

Ekrem Bey, annesinin soyluluk taslayıp Bilge'yi gücendirdiğini ve herhangi bir ilişki kurulmasını önlediğini biliyor ve sık sık bunun çekişmesini yapıyor, hatta pazar günleri Kenan Bey'e annesini şikâyet ediyordu.

Kendisi yalancının, şımarığın biri değil miydi ki?

Ne Bilge, ne de Kenan Bey bu ana oğula yüz veriyorlardı.

Bir pazar, hasta olduğunu işittikleri bahçıvan teyzeyi yoklamak isteyen Bilge, yanına Çakır'ı da almıştı. Çakır bir iki erkeğe bedel, atılgan, sırım gibi bir kadındı. Kenan Bey bu kadının bazı davranışlarını görmüş ve:

— Bana bak Çakır Selime, demişti. Sen Bilge ile iyi geçinmeye bak. O seni tutmazsa ben hiç tutmam.

Çakır, doktorun kendisine yan gözle bile bakmıyacağını anlamıştı. Elindeki bu nimeti kaçırmak istemiyordu.

Bilge bir kurt köpeği yavrusu almıştı. Böyle üç aylık bir yavruyu yalıya almak için utana sıkıla doktordan izin istemiş, adamcağız:

— Hiç durma al kızım, demişti. Ne istersen yap.

Bu, Bilge için iyi bir meşguliyetti. Daha önce, bir eşeğin üstüne birkaç küfe yükleyerek aksaya aksaya zerzevat satmaya çalışan eski okul arkadaşı Ramiz'den almıştı bu köpeği.

Bilge, buna karşılık, eski arkadaşına bir iyilikte bulunmak istiyordu. Bahçıvan teyzeye yaptığı bu son ziyaret sırasında kadının yetiştirmeye çalıştığı kış sebzelerini satan Ramiz'in epeyce borçlandığını öğrenmişti. Kadın:

— Ne yapsın, diyordu. İhtiyar bir anası var. Evleri öküz damından beter. Nerdeyse başlarına yıkılacak. Delikanlı

topal ayağı ile düşe kalka çabalıyor işte. Aldığı kendilerine mi yetsin, yoksa eşeğin kirasına mı?

Kenan Bey:

— Ben onunla konuşurum, dedi.

— Ama baba, rica ederim...

— Konuşurum dedik ya, karıştırma üst yanını.

Birkaç gün sonra sofrada anlattı:

— Geçen gün portakalla elma satıyordu. Bahçe kapısına indim. Köyde, kahvenin yanında ufacık bir dükkan var. Balıkçının birinin malı. Ama balık tutan kim? Rahmetli baban bu tembel herifleri ikide bir kaldırırdı. Şimdi kahveden çıktıkları yok. Bir ikisi balıkhaneden balık getirip de ortaklaşa köyde satacak. Bununla bir kahve dolusu balıkçı geçinir mi?

Kenan Bey bu işi iyi biliyordu:

— Hava böyle serteldi de denizin rengi yeşile döndü mü, mutlaka sularda balık vardır. Ama kahvedeki sigara dumanı içinde pineklemek varken kim kayık sürüp balık arıyacak? Birkaç açıkgöz esnafa borç edip yazı bekliyorlar.

— Tutan kim? diye ilave ediyordu Kenan Bey. Bomboş dükkân. Bir iki tahta raf var, hepsi o kadar. Ben araya girmedim. Ramiz konuşmuş. Atla deve değil ki. "Sen satacağını yerleştir dükkâna" dedim. "Kamyon her sabah geçiyor buradan. Kapının önünde alırsın alacağını." Bayağı sevindi seninki. Zaten başka zerzevatçı, manav mı var köyde? İyi oldu doğrusu. Bir çoğu komşu köye kadar taban tepmekten kurtuldu.

Bilge buna çok sevinmişti. Ramiz de bu iyiliğin ne taraftan geldiğini anlamamış değildi. Gözleri yaşarmıştı, ama ne yapsın? Parasızlık, açlık kolay mı?

Doktor biraz da sermaye vermiş olacak ki o küçük dükkân bayağı bir şeye benzemişti. Şimdi, hemen her sabah Çakır gidip Ramiz'den alış veriş yapıyordu.

Bilge de bir Cumartesi günü Çakır'la birlikte gitti. Ramiz onu görünce iyice kızarmış ve önüne bakarak:

— Sayende, demişti. Şimdi çok daha iyi. Sürünmekten kurtuldum.

— Bir şeye ihtiyacın olursa yalıya gel Ramiz.

— Allah razı olsun.

Bilge içinden ne kadar yararlı bir iş yaptığını geçirdi.

Karayel ve poyraz bazı geceler o kadar şiddetleniyordu ki Bilge kalkıp yatağının içinde oturuyor, ışığını yakıyor, Doktor:

— Korkma kızım, diyordu. Camlar kalın, çerçeveler sağlam. Bu Molla Bey yalısı ne kışlar atlatmıştır bu köyde.

Bilge bazan örtüleri başına çeker, bazen de karanlıkta fırtınanın sesini dinleyerek yatardı.

O denize, denizin azgınlığına alışıktı.

Bazen sabah yolculuğunda tipi oluyor, yada fırtınadan vapur iskeleye yanaşamıyor, beş altı kişiden oluşan yolcular komşu köye yürüyorlardı. Bilge denizden korkmaz, yalnız üniversiteye geç kalacağına üzülürdü. İskelede konuşanlar ona da sesleniyorlardı:

— Bilge Hanım, biz yürüyeceğiz, gelecek misiniz?

Bilge gençti, sağlamdı, soğuktan korkusu yoktu, yürüyordu. Bir akşam dönememişti köye. Bir kız arkadaşının evine gitmiş, ama yalıya telefon etmişti:

— Baba, çok tipi var. Vapur kalkmadı. Ben arkadaşım Selma'larda kalacağım. Beni merat etme. Sen de kendine iyi bak.

Doktor, Bilge'nin geç kaldığı sırada o pencereden o pencereye koşar, geçen vapurlara bakardı. Bazen boğazın iki yakası arasına sıkışan rüzgâr yemyeşil denizi köpürterek daha hızlı akıtıyor ve dumanları önü sıra giden vapurları âdeta iterek sürüklüyordu.

Kenan Bey:

— Bu kız da nerede kaldı? diye tasalanıyordu.

Vapurun kalkmadığı bir günde köye dönemeyeceğini babasına telefonla bildiriyordu Bilge.

Sonra Bilge nefes nefese, yanakları pancar gibi geliyor:

— Yürüdük, diyordu. Beş on kişi kalmıştık. "Buraya kadar." dediler. Vapur bizi bırakıp döndü gitti. Öğretmenler, bir de Hamide vardı. Hep beraber yürüdük.

Onun için böyle aksaklıklar bir eğlence oluyordu. Bir değişiklik, bir hareketti bunlar. Dümdüz hayatta ne vardı ki? Ama Kenan Bey böyle düşünmüyordu. İçinde bir evlat sevgisi, bir baba endişesi vardı.

Kenan Bey, sokak tarafındaki balkona çiçek saksılarını taşımıştı. Orası pek fazla soğuk olmuyor ve rüzgâr altında kalıyordu. Her sabah bu saksıları yoklamak onun için yapılması gerekli bir işti.

Çakır, o balkona çıktıkça:

— Bey, diyordu. Soğuk alacaksın. Kim bakacak sana?

Ama Kenan Bey kendisine bakıyordu. Çini sobanın üzerinde ıhlamur ibriği hiç eksik olmuyor, okurken ya da pencereden haşin denizi seyrederken arada bir bardakla su içiyordu.

Bu kış uzadıkça uzuyordu onun için. Arkasında ropdöşambrı, ayağında aba terlikler, daha çok kütüphane yaptığı yatak odasında otururken, bazen Saime Hanım'ın sesini duyar gibi oluyor, kadın sanki sağmış da yandaki odadan sesleniyordu:

— Bey, nerdesin?

Bazen üzüntü bazen can sıkıntısı ile yatağına uzanıyor, battaniyeyi başına çekerek yatıyordu. Onu hayata bağlayan ipler kopmuş gibiydi. Beklediği ve kendisi ile ilgilenen bir Bilge vardı.

Elli yıllık hayat arkadaşı olan karısı ölmüştü. Yine bir bu kadar yıl daha emek verdiği mesleğini bırakmıştı. Hastahane hayatında saatlerin nasıl geçtiğini anlamaz, boş bir saat

buldu mu, hemen kendisini bir koltuğa atar, uyuklardı. O yorgunlukları şimdi arıyordu. Çevresi boşalmış, kendisini hayata bağlayan ipliklerin çoğu kopmuş, büyük bir yalnızlık içinde kalmıştı.

Bunu bir akşam yemeğinde konuştu:

— Bilge, sıkılıyorum. Öyle pek düşkün değilim. Gözüm parada değil. Ama köyde hastaya baksam nasıl olur dersin?

Bilge şaşmıştı buna. Ama uysaldı:

— Kendinde o gücü buluyorsan kapıya bir tabela koyalım. Köy eskisi kadar tenha değil. Aşağıdaki odalardan birinde soba yanar, hasta kabul edersin.

Aradan bir hafta geçmeden cadde tarafındaki demir kapının yanına siyah zemin üzerine sarı yazı ile "iç hastalıkları uzmanı" olarak Kenan Bey'in adı yazılmıştı. O kış kıyamette hastanın kıtlığı mı var?

Kenan Bey saat ikiden altıya kadar hasta kabulüne başladı. Öğleden sonra giyiniyor, kravatını takıyor, yazıhanesinin başına geçiyordu. Canını sıkan bir şey vardı. Ağır hastalar için onu evlere çağırıyorlardı. Adamcağız yetmiş sekiz yaşındaydı. Bu, kendisinden istenmemesi gereken bir hizmetti.

Muayene odasında bir yere "Evlere gidilmez." diye bir yazı yazdı. Köyden bazı kimseler onun artık bunamış olduğunu ileri sürerek hekimliğine kulak asmıyorlardı. Ama başları sıkışanlar da vardı. Bunlar tok gözlü olan ihtiyar hekimin tedavisinden çok memnun kalıyorlardı.

İhtiyar halinde hastaya bakmakla Kenan Bey yalının masraflarını karşılayacak kadar bir para kazanıyordu. Bir çok insan yüksek vizite ücreti yüzünden uzman hekimlere gidemezken, Kenan Bey hastasından, haline göre, ya elli, ya yüz lira alıyor, her hasta ile uzun uzun meşgul oluyordu.

Tanınmış, meşhur hekimlere gidip bir sonuç alamayan köydeki bazı hastalar, yana yakıla Kenan Bey'e geldikten sonra kendilerinde bir ferahlık duyuyorlardı. Kenan Bey önce dili ile sonra ilaçla hastaları derdinden kurtarma yolunu tutmuştu.

Yavaş yavaş yalnız köyden değil, sağdaki ve soldaki Boğaziçi köylerinden gelenler de oluyordu. Yalnız Bilge babalığının yeniden doktorluk yapmasına biraz üzülüyor, ama adamcağız:

— Bırak kızım, diyordu. Avunuyorum işte. Ben senin gibi zengin de değilim, Akmazsa damlıyor.

Ara sıra yalı arsasının satılması yüzünden Bilge ile şakalaşıyordu. Bilge'nin arsası temiz para sekiz milyona satılmıştı. Başka hiçbir masrafa karışmamışlardı. Bütün muameleyi takip eden, Bilge'nin arkadaşının ağabeysi olan genç bir avukattı. Bilge onların evinde kaldığı bir iki gece Selma'nın ağabeyisinin ölçülü ve sıkmayan iltifatlarından hoşlanmıştı. Sonra satış ve muamele işlerini bu Necip Bey'e vermişlerdi. Kenan Bey de bu avukattan hoşlanmış, Bilge'ye de göz kırpmış, ama kız:

— Baba, boşuna mı Pedagoji'ye girdim? demişti. Durun bakalım, önümüzde daha uzun yıllar var.

Kenan Bey:

— Sana göre öyle kızım, dedi. Ama benim pek uzun yıllarım kalmadı.

Bilge yirmi yaşına gelmişti. Öğretmen okulunu da bitirmişti. Artık evdeydi, babalığına yardım ediyordu. Öğleden sonra, beyaz bir göğüslük giyerek hastaları kabulü çok hoştu. Çevresini en fazla memnun eden nezaketiydi.

Yalının satış işlemleri bitmiş, Bilge bir bankaya önemli bir yatırım yapmıştı. Kenan Bey'in izni ile köyde bazı iyiliklerde bulunuyordu.

Ramiz işi ilerletmiş, balıkçı dükkânının tamamını kiralıyarak bakkallığa başlamıştı. Yine de manavlık yapıyor ve bahçıvan teyzenin yetiştirdiklerini satıyordu.

Bilge, genellikle öğleden önce, ince sandalı ile balığa çıkıyor, bu zevkli işi bırakamıyordu. Selma cumartesi ağabeyi ile geliyor ve pazar akşamına kadar kalıyorlardı.

Bu iki kardeş dayılarının yanında yaşıyorlardı. Necip Bey çalışkan bir kimseydi. Kardeşinin masraflarını karşıladığı gibi dayısına da geçim yolunda geniş yardımlarda bulunuyordu.

Bir pazar, yemekte bu Necip Bey sormuştu:

— Bilge Hanım, yunuslarla ahbablığınız şaka mı, yoksa?!...

Bilge gülerek:

— Bütün köy bilir, dedi. Babam balıkçıydı. Bana ilk yüzmeyi o öğretti. Rıhtımdan beni fırlatır atardı. Tabii o hızla dalardım denize. Sonra çıkar, yüzmeye başlardım. Babamla birlikte balığa çıktığımız da çok oldu. Ben hep yunuslara gitmeyi isterdim. Sandalın kenarından elini uzatıp onlara dokunurdum. Belki dört yaşındaydım.

Bilge geçmiş günleri hatırlıyor, biraz mahzun oluyordu.

— Sonra zavallı babam boğuldu. Yaşım ilerledikçe akıntıya kadar çıkar, oradan yunuslara bakardım. Suların içinden bütün bedenleriyle fırlar, sonra o hızla dalıp çok derinlere inerlerdi. Bunların akıntı üzerinde atlayışları çok hoşuma giderdi. Onlara elimle balık vermeye çalışırdım.

Necip Bey:

— Tehlikeli bir eğlence, dedi.

— Hayır, dedi Bilge. Ben babamla birlikte balığa çıktığım sıralarda alışmıştım bu hayvancıklara. Babam anlatırdı bana. Mahallelerde bir sokak köpeği insanlara nasıl alışırsa

bu balıklar da öyledir, derdi. Hakikaten suyun içinde, bu balıkların insana bakışlarını görseniz onların uysal ve insana alışık yaratıklar olduğunu anlarsınız.

Selma sormuştu:

— Yakından görmedim, yunuslar büyük mü?

— Ölçmedim, dedi Bilge. Ama içlerinde hayli boylu ve ağır gövdeli olanları var. Üç metreye kadar boylu olanları varmış. Bunların milli parklardaki akvaryumlarda nasıl yaşadıklarını görüyoruz. Bazı marifetleri var. Ama onlar açık denizlerde hür vasadıkları zaman daha mutlu oluvorlar.

Bilge "Yunuslara elimle balık vermeye çalışırdım." dedi.

Seniye Hanımlarla Kenan Bey'in arası hayli açılmıştı. Kadın, doktoru kandıramamış, Bilge'yi oğluna alamamıştı. Şimdi Ekrem Bey fakülteden arkadaşı olan Necip Bey'e Bilge'yi ve doktoru çekiştiriyordu.

Hatta, bir aralık Necip'in çalıştığı yazıhaneye gelerek yalıda ne münasebetle bulunduğunu sormuş, aralarında pek de tatlı olmayan konuşmalar geçmişti.

— Tuhaf şey, demişti Ekrem Bey. Ben yalı komşusuyum. Bu satış işini bana da verebilirlerdi. Siz Bilge ile nerede tanıştınız?

Necip Bey:

— Kardeşimin arkadaşı, demişti. Kışın pek bozuk havalarda bizde kalıyordu.

— Desenize bu milyonlar sizi de çekti.

Necip Bey kaşlarını çatmıştı:

— Benim o aileye saygım var Ekrem Bey.

— Evet, bir balıkçı ailesi.

— Olabilir, Bilge Hanım mükemmel bir kız.

— Mükemmel bir evlatlık.

Aramızda geçen bu konuşmadan sonra, bu alım satım işini size neden vermediklerini daha iyi anladım.

— Size bildiklerimi anlatmak istemem. Zamanla öğrenirsiniz.

— Anlatmasanız daha iyi.

Bilge'nin arkadaşından ve onun ağabeyinden birşey sakladığı yoktu ki. O bir Deniz Kızı idi. Hatırşinastı, saygılıydı, selamını esirgemezdi. Onu çekemiyenler bile nezaketi karşısında kendi kendilerinden utanırlardı. Köyde dolaştığı yoktu, ama doktora muayene için gelenler onunla karşılaşıyordu.

Doktorun çalışmasını kolaylaştırıyor, pek fakir olanlara ilaçlarını bile parasız olarak veriyordu.

Köyde bir zamanlar kimsenin beğenmediği doktor Kenan Bey artık gözde bir ihtiyar olmuştu.

O yaz Molla Bey'in lahdinin yanına Saime Hanımın ve Dürdane Hanım'ın lahitleri de yaptırılmış, zavallı Kenan Bey kendisi için de bir yer almış ve lahdi hazırlamıştı.

— Belki aceleye gelir evladım, diyordu. Benim için evdeki karyola ile mezarlıktaki mermer karyola arasında bir fark yok. Eninde sonunda bu olacak. Sakın üzüleyim deme.

Kenan Bey'in düşündüğü yalnız mezarlıktaki yerini bulmak değildi. O ayrıca Bilge'nin geleceğini de düşünüyordu. Öldükten sonra nereye gömülse farklı olmazdı. Ama bu kızı yapayalnız bırakmak niyetinde değildi.

İşte bu tasa içinde bir akşam, rıhtımda otururlarken:

— Yavrum, dedi. Ben anandan da, karımdan da daha yaşlıydım. Simdi yaşım seksene geldi dayandı. Sen benim hastaya baktığıma aldırma. Bu yaşamak için bir gayrettir. Senin gerçi paraya ihtiyacın yok. Sırt üstü yatsan ömrünün boyunca geçirebilirsin. Burada ayrıca kurulu düzen bir de evin olacak. Ama insanlar için bu yeterli değil.

Bilge sözün ne tarafa doğru yöneldiğini anladığı hâlde:

— Neyim eksik kalacak? dedi.

Kenan Bey:

— Ben sana oku, meslek sahibi ol, dedimse ömrün boyunca çalış, yalnız yaşa demedim, dedi. Meslek, senin için, başın pek sıkılınca kullanacağın bir araçtır. Erken olmakla beraber senin evlendiğini görmek istiyorum.

Bilge:

— Bu kolay değil, dedi. Rıhtımdan balık tutar gibi hayat arkadaşı tutulmaz. Sonra kiralık ev gibi gazeteye ilan vererek koca da arayamayız.

— Necipten söz etmek istiyorum.

— Size benden söz mü etti?

— Hayır. Daha doğrusu bir aralık "Bir kızın bu kadar parası olursa kendisini çok beğenen bir erkeğin evlenme teklifi yapması da o kadar güç olur, demişti.

Bilge hafifçe kızardı:

— Baba, sizden sakladığım birşey var, dedi. Üzerinde durmadığım için size bundan söz etmemiştim.

— Bir fındıkçılık mı yaptın?

— Hayır. Su alım satım meselesi için Necip Bey'den size bahsetmiştim de siz bu işi ona bırakmanın uygun olacağını söylemiştiniz.

— Evet, öyle olmuştu.

— Selma'nın da, ağabeyinin de bu köyde bana ait bir arsa bulunduğundan haberleri yoktu. Bu işi kendisine havale etmeyi teklif etmeye gitmiştim. Hiçbir zaman yalnız kalmamıştık. Selma yanımızdaydı. Ben meseleyi açtım. O zaman Selma "Ağabey, dedi, işte olacağı buydu. Ne vardı susacak?" dedi.

Doktor dikkatle dinliyordu. Bilge:

— Ben iki kardeş arasındaki bu konuşmadan birşey anlamamıştım. Fakat Selma birden çok üzülmüştü, Necip Bey de iyice kızarmıştı. Ne olduğunu sordum. Necip Bey "Bizim aramızda özel bir mesele" dedi. Sonra arsa meselesini konuştuk. Size bu konuşmadan söz etmiştim. Ertesi gün notere gittik, kendisine vekâlet verdim.

— Peki, şu benden sakladığın mesele nedir?

— Şey, sonradan Selma'yı sıkıştırdım. Konuşmak istemedi. Ben üzerinde durdum. Nihayet ağzından kaçırdı. Necip benimle evlenmeyi teklif edecekmiş. Ortaya bu arsa satışı çıkınca susmuş.

— Neden?

— Kendi imkânlarıyla bana bir hayat temin etmek, yavaş yavaş rahatlık ve mutluluk yaratacak herşeyi kendi çalışmasıyla elde etmek istermiş. Bunun üzerinde iki kardeş çok konuşmuşlar.

— Sonra ne olmuş?

— Ne olacak, bana böyle bir teklifte bulunmayı bir türlü cesaret edip ortaya koyamamış. Artık cesareti yokmuş. Kız bana "Senin o ağzını kopartacağım geldi. Bir iki gün daha bekliyemedin mi?" dedi. Bu arsa işi çıkmadan evlenme teklifi yapmak istermiş. Ama ben ortaya böyle bir engel atmışım.

— Ne engeli be kızım?

— Düşün baba. O zamana kadar saygılı olan, nazik olan bir genç tam bu milyonlar ortaya çıkınca evlenme teklifi yapıyor? İnsan düşünmez mi? Kimi istiyor bu adam, Bilge'yi mi, milyonları mı? diye sormaz mı?

Kenan Bey:

— Doğru, dedi. İnsanı düşündürür bu durum. Peki, sonradan arada bir konuşma geçmedi mi?

Bilge içini çekti:

— Gördüğünüz gibi satış yapıldı, hatta Necip Bey'e bir para ödedik. Bundan sonra da yalıya gelmez oldular.

Kenan Bey kısık sesiyle bir şarkı mırıldanmaya başladı:

— Görmemek yeğdir görüp divâne olmaktan seni...

Bilge birden üzüldü:

— Baba, dedi. Yapma bunu bana.

Kenan Bey:

— Anlaşıldı, dedi. Bu olay senin üzerinde hayli etki yapmış.

— Evet baba. Bu arsa satıldıktan sonra Seniye Hanım'la Ekrem Bey bize iltifata başladılar. Buna karşılık Necip elini çekti.

Kenan Bey:

— Selma çalışıyor mu? diye sordu.

— Okulda, dedi Bilge.

— Şimdi okullar tatil değil mi?

— Evet.

— Dur ben şuna bir telefon edeyim.

— Baba, beni ele verme.

— Sen merak etme.

Kenan Bey pek nadir olarak kullandığı telefonu açtı. Selma'yı dayısından istedi. Kız hayli resmi bir eda ile konuşuyordu:

— Buyurunuz Kenan Beyefendi.

— Bana bak, kızım, Selma. Sen Bilge'nin okul arkadaşı değil miydin?

— Üniversitede beraber okuduk efendim.

— İnsan ara sıra olsun aramaz mı? Yalıda çok sıkılıyor, yalnız başına bir yere de çıkamıyor.

— Ben rahatsız etmekten çekiniyorum.

— Daha evvel böyle çekingen değildin kızım. Beraber denize girmediniz mi? Balığa çıkmadınız mı?

— Evet, ama ben de artık çalışıyorum. İki tatil günüm var.

— Yalıda da dinlenebilirsin kızım. Sonbahar çok güzel. Neredeyse havalar soğuyacak.

— Sağ olunuz efendim.

— Bekleriz kızım. Dayı beye benden selam sarkıt. Cuma akşamından geliniz. Avukat beyle. Tamam mı? Bekliyoruz.

Bilge bu konuşmayı dinlemiş ve:

— Gelmezler, demişti.

Kenan Bey:

— Gelirler kızım, dedi. Eğer ortada kuvvetli ve içten gelen bir istek varsa muhakkak gelirler.

— Nezaketen gelmenin de bir kıymeti olamaz.

— Ben sakalı değirmende ağartmadım kızım. Sen de biraz neşeli ol. Görüyorsun ki iş senin elinde.

Kenan Bey sigarasını yakarken:

— Haydi hayırlısı, dedi.

*

* *

Sevimli misafirler pazartesi sabahı erkenden giderlerken Bilge:

— Haftaya muhakkak bekleriz Necip Bey, dedi. Bizi bu balıkçı köyünde unutmayınız.

Bunu söylerken de el ele tutuşarak kapıya doğru giderlerken Selma'nın elini biraz kuvvetlice sıktı.

Selma hemen döndü, arkadaşına sarıldı. Gözbebekleri ıslanmıştı:

— Teşekkürler Bilge, dedi. Çok teşekkürler.

Yalnız kaldıkları zaman kahvaltısını tamamlayan Kenan Bey:

— Koskoca iki gün, iki gece, dedi. Bol bol yemek ikramı. Hepsi bu mu?

Bilge:

— Haftaya gelmelerini söyledim, dedi. Dün akşam piyano da çaldım, daha ne yapayım?

— Bunların mali durumları nedir?

— Necip bir bankanın hukuk servisine giriyormuş. Bu işin parasından çok etiketi var. Dayısına gelince bir emekli maaşına kalmış. Ev onun.

— Selma da öğretmenlikten bir maaş alıyor tabi.

— Evet, tahsil masrafı da aradan çıktı.

Haftanın beş gününde hastalar eksik olmuyordu. Kenan Bey yoruluyordu ama hâlâ bir işe yaradığı, emek verdiği hekimlikten birşeyler kazandığı için mutluydu.

Onun hekimlik yapamıyacak kadar yaşlı olduğunu söyliyenler vardı. Hele yakın köylerde kabine açan bir iki hekim dudak büküp duruyorlardı. Ama Kenan Bey'in aklı başındaydı ve dikkatli bir hekimdi.

Havaların tatsızlaştığı bir sırada, Ekrem Bey'in nikâhının davetiyesi geldi yalıya. Son günlerde pek görünmeyen bu komşuların özentili davetiyelerine baba kız hayli şaşmışlardı. Doktor:

— Muayene gününe rastlıyor, dedi. Ben gidemem.

— Ben de gidemem, dedi Bilge. Yalnız başıma ne diye gideceğim! Güzel bir çiçek sepeti yaptırıp yollarız.

— Sen bilirsin kızım.

Ekrem Bey tanımadıkları bir kızı alıyordu. Nikâh günü Bilge telefonla çiçeğin siparişini verdi ve o hafta yalıya gelen Selma'dan haber aldı.

Ekrem Bey zengin bir kızla nikâhlanmış. Necip Bey de arkadaşının bu mutlu gününde bulunmuş. Kız taşralı bir müteahhidin tek kızı imiş.

Bu, doktorla evlatlığını pek ilgilendirmezdi. Fakat nikâhtan birkaç gün sonra komşu yalıda birtakım yabancıların dolaştığını gördüler. İçlerinde gençler ve hayli şık hanımlar vardı.

Necmiye Hanım, doktorun evini ve misfirlerini kolaçan etmeye geldiği bir pazar, son haberleri verdi:

— Seniye Hanım'ın kızı yalıdaki hissesini bir meraklısına satmış. Adam da yalıya gelerek Seniye Hanım'a "Ya satın aldığım hisseyi siz benden satın alın, ya da her iki hisseyi de bana satın" demiş. Bu iş bir hayli evvel olmuş. Hemen hemen bir aydır Seniye Hanım'la oğlunun görünmemelerinin nedeni bu. Nereden alacaklar kızın hissesini? Dava açılmış, köyden de iki şahit aramışlar. Biri bizim bey. Yalı yeni hissedarın üzerinde kalmış. Beşiktaş'ta bir daire almış bizimkiler.

Doktorla kızı fazla ilgilenmiyordu. Seniye Hanım'la oğlundan pek memnun değillerdi. Kış ayların başladığı sırada yalı boşaldı, bir iki işçi içeride tamirata girişti. Ara sıra kırk yaşlarına kadar bir bey gelip rıhtımda dolaşıyor ve uzun süre pencere önünde durarak denizi seyrediyordu.

Kışla birlikte hastalıklar başlamıştı. Doktor alt kattaki muayene ve bekleme odasının sobasını sabahtan yaktırıyordu. Hastalanmaya hiç niyeti yoktu. Öyle öksürüklü, aksırıklı hastalara pek sokulmuyor, kızamıklı çocukları bir bakışta anlıyor ve çabucak tedbirlerini bildiriyordu.

Kenan Bey'in en fazla korktuğu şey Bilge'nin bu çeşit çeşit hastalardan mikrop almasıydı. Bu sebeple kabineyi açtığına pişman olmuştu. Muayene ve bekleme odası her sabah silinip süpürülüyor, mikrop kırıcı tedbirlere baş vuruluyordu. Doktor mütemadiyen ellerini yıkayıp kolonya sürünüyordu.

Kenan Bey, kendisini hayata bağlıyacak bir meşguliyet ararken başına bu işleri açmıştı. Bir iki gün için kapıdaki tabelanın yanına bir yazı kondu. Doktor rahatsız olduğu için bir süre hastaya bakamıyacaktı.

Bu defa hatır sormaya geliyorlardı. Kenan Bey sarılı, bürülü yatak odasına kapanıyor ve oradan hırçın denizi seyrediyordu.

Bu ıslak, fırtınalı, karlı ve karayelli kış günlerini Kenan Bey beli kırılmış ve kendisini yolun kenarına atmaya çalışan bir kediye benzetiyordu. Öğleden akşama kadar hastalar onu oyalıyordu, fakat geceleri saatler bir türlü ilerlemiyor, sabah olmak bilmiyordu.

Doktor geceleri muhakkak uyanıyor, sofaya çıkarak sobaya bir iki odun da atıyor ve bir bardak ıhlamur içiyordu.

Böyle berbat bir havada ölmek de kötü bir şeydi. Etraftakiler kim bilir nasıl rahatsız olur, söylenirdi.

Adamcağızın kendisinden sonra yalnız kalacağı için evlatlığına karşı duyduğu endişesi, o kışın sonlarına doğru hemen hemen ortadan kalktı.

Necip utana sıkıla Bilge'yi çok sevdiğini ve onun fikrini öğrenmesini Kenan Bey'den rica etmişti. Bu dakika onun için ölüm kalım demekti. O derecede heyecanlı ve telaşlıydı.

Doktor cevap vermemiş, ama pazar akşamı tam kapıdan çıkarlarken:

— Necip Bey oğlum, demişti. Bana bir siparişiniz vardı. Gece uykum kaçtı. Bilge'ye açtım bu meseleyi. Fazla olumsuz bir tepki göstermedi. Artık haftaya buyurduğunuz zaman aranızda halledersiniz bu işi.

Avukat, doktorun damarları meydan açıkmış olan elini öptü. Bilge mermer basamaklardan bir kaçını inerek:

— Haftaya değil mi? dedi. Bekliyeceğiz.

Avukat Necip Bey, doktorun elini öperken mutluydu.

Genç avukat Deniz Kızı'na çevirdi yüzünü. Bu kızın taze, renkli yüzünde ne tatlı bir gülümseme vardı.

Bu gülümseme mutlu bir hayatın garantisi ve müjdesi demekti.

-SON-

KEMALETTİN TUĞCU

1902-1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı, usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış güzel eserlerini zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğ i (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gele Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN-13: 978-9753812535
9 789753 812535

DAMLA YAYINEVİ®

Hürriyet

www.damlayayinevi.com.tr